

fiacără

MAI

Proletari din toate țările,
uniți-vă!

18

Anul XV nr. 18 (570)
30 aprilie 1966

DOCUMENTE ALTE

Congresul General al Partidului Socialist din România

Desbaterile de Duminică 8 Mai și Luni 9 Mai

Constituirea biroului, Moțiunile, Salutul tovarășilor prizonieri, Discuții în jurul activității, Comitetului Executiv.

Ziua I

Pentru cei închiși

Congresul partidului socialist în trunzi în ziua de 8 Mai 1921, înainte de a începe lucrările sale, destinată întăririi mișcării socialiste...

Pentru amnistie

Congresul partidului socialist în trunzi în București în ziua de 8 Mai 1921...

Pentru pace contra războiului

Congresul partidului socialist în trunzi în București în ziua de 8 Mai 1921...

Numeroase arestări în toată țara. Ce se petrece în țară? Către organizațiile muncitorești și țărănești din lume! Către întreaga muncitorime și țărănime!

SUB ASCUȚIȘUL PRIGOBURGHEZO-MOȘIEREȘ

Crearea P.C.R. a stîrnit furia claselor domnitoare care au avut loc lucrările Congresului a fost înconjurată de jandarmi și polițiști. Majoritatea covârșitoare a gaștilor la Congres au fost arestați și internțiți. În loc, în 1922, procesul din Dealul Spirii, în care au fost implicați aproape 300 de militanți ai muncitorești. În 1924 P.C.R. a fost scos în afara țării. Au început anii grei de adîncă ilegalitate.

CONGRESUL I AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

8 mai 1921. Reprezentanții celor peste 45 000 de membri ai partidului muncitorilor s-au întrunit „ferm hotărîți să deschidă proletariatului român drumurile care îl vor duce hotărît la victorie”, sublinia cronicarul acelor zile istorice în coloanele ziarului „Socialismul”. Răsună cuvinte tăioase de înfierare a uneltorilor claselor dominante de a zădărnici Congresul. Sînt respinse și încercările unor elemente șovăitoare de a-l amîna.

Congresiștii se ridică contra cenzurii și a stării de asediu, pentru pace, contra războiului, adresează un cald salut celor ferecați în închisori, luptătorilor greviști.

Proletariatul român a primit cu însuflețire și entuziasm vestea deschiderii Congresului. Din toate unghiurile țării sosesc scrisori și

telegrame cu înflăcărare chemări la luptă. Din ele spicim aceste ționante cuvinte: „Salutăm dar primul Congres al mișcării muncitorești de la noi de după război, încrezătorii că din dezbaterile de conloc și răsări puternic și încrezător în victorie Partidul Comunist Român, conducătorul cel mai riguros al clasei muncitoare...”

La Congresul din mai 1921 marea majoritate a delegațiilor votat pentru transformarea partidului socialist în partid comunist revoluționar al clasei muncitoare, care a așezat la bază luptăii sale învățătura marxist-leninistă. Trup din trupul clasei muncitoare din România, călit în focul marilor lupte pentru libertate socială, partidul comunistilor s-a născut ca urmare a îndelungat proces de creștere a conștiinței revoluționare a oar muncii, oa un rezultat al întregii dezvoltări sociale a poporului român. Crearea Partidului Comunist a constituit o cotitură istorică în dezvoltarea mișcării muncitorești din România, în viața poporului român.

PENTRU PACE, PĂINE, PĂMÂNT ȘI LIBERTATE

REZOLUȚIILE ȘI NOTĂRIILE PLENAREI A V-a LARGITE A COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST DIN ROMÂNIA AUGUST 1936

CĂTRE POPORUL ROMÂN

Trupele de asalt ale lui Hitler au invadat Cehoslovacia și se găsesc la granița țării noastre. Întreg poporul să se pună în stare de alarmă! Singur, Partidul Comunist din România, a anunțat acest pericol cu ani înainte. Guvernele, partidele burgheze și întreaga presă reacționară au ascuns acest pericol. Hitler a făcut declarații solemne că va respecta independența Austriei și Cehoslovaciei. Le-a copleșit. Guvernul și întreaga presă ascund pericolul în fața poporului! Partidul Comunist din România dă alarma! Să fie pregătiți la luptă întreg poporul român!

P.C.R. declară: comuniștii vor lupta cu arma în mână în ne...

Scînteia
ORGANUL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
Scînteia
Dictatul dela Dava 30 Aug. 1940
Tovarasi, slogile imperiailistilor, burghezia nicapitalisti, din țara noastră cât și conducătorii partidelor istorice, au vîndut Ardealul de Nord, cîuțînd să semene război în sânul naționalităților conlocuitoare
Tovarasi, la lupta noastră destinați
gerii regimului de teroare și de
tăvărie aplicat de partidele istorice
11. Iulie 1940

IMPOTRIVA FASCISMULUI, PENTRU APĂRAREA INDEPENDENȚEI NAȚIONALE

În perioada anilor 1934-1940 P.C.R. s-a afirmat tot mai puternic ca luptător consecvent pentru interesele vitale ale celor ce muncesc, pentru năzuințele naționale ale poporului român. El a militat neobosit pentru gruparea într-un front larg a forțelor democratice, progresiste, patriotice, în scopul stăvilirii pericolului fascist, al apărării democrației, independenței și suveranității naționale. În ciuda unor condiții grele, partidul comunist a desfășurat o largă activitate de masă, a organizat numeroase acțiuni populare cu caracter antifascist, a luptat cu hotărîre împotriva expansiunii Germaniei hitleriste, pentru apărarea independenței naționale și integrității teritoriale a țării.

TRADITIEI DE LUPTĂ

ROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNITE-VA

TRAIASCA 1 MAI!

BUCUREȘTI

Adunarea Consiliului General al Uniunilor și Sindicatelor Unificate
1928

IMPOTRIVA SCUMPETEI ȘI A SPECULEI

Partidul Comunist din România

re muncitori, țărani funcționari și populația nevoiașă

în lupta împotriva capitalismului și a imperialismului

în lupta împotriva războaielor și a fascismului

în lupta împotriva imperializării și a dominației străine

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

în lupta împotriva înfrățirii și a colaborării

ÎN FRUNTEA LUPTEI PENTRU APĂRAREA INTERESEROR MASELOR MUNCITOARE

Încă de la crearea sa, P.C.R. a ridicat steagul luptei împotriva exploatarea și asupririi, pentru interesele vitale ale masei muncitoare.

ÎN FOCUL UNOR MARI BĂTĂLII DE CLASĂ

În anii grei ai ilegalității, situându-se în fruntea bătăliilor pentru eliberarea națională și socială a poporului român, Partidul Comunist Român a organizat și condus lupta clasei muncitoare, a țăranimii și intelectualității împotriva exploatarea și asupririi; a mobilizat masele în lupta împotriva pericolului de fascizare a țării, pentru apărarea suveranității și independenței naționale. Greve, manifestații, demonstrații de stradă și alte acțiuni de masă organizate de P.C.R. se înscriu în cronică acestor ani.

ÎN FRUNTEA ELIBERĂRII PATRIEI DE SUB JUGUL FASCIST

În fața unui război fierbinte patriotice, mișcările s-au situat în fruntea luptei împotriva dictaturii militare germane, a trupelor germane, a războiului imperialist. Ei au fost sufletul mișcării existențiale din România.

Pe baza analizei concrete a situației interne și externe a țării, Partidul Comunist Român a elaborat o platformă corespunzătoare intereselor celor mai mari și grupări ce se pronuntau împotriva fascismului și a războiului imperialist. Trezind la înfăptuirea luptei strategice și tactice, partidul Comunist a militat neobosit pentru creșterea Frontului Unic Muncitoresc, a formațiunilor de luptă patrio-

te, în vederea insurjecției naționale anti-fasciste din august 1944 a confirmat că numai prin justiția liniei strategice a Partidului Comunist, uriașă sa capacitate de organizare și însuflire a masei populare în lupta pentru eliberarea patriei de sub jugul fascist.

CEEA CE NU SE UITĂ

de Iancu OLTEANU, membru al P.C.R. din 1921

Sînt lucruri și fapte în viață care, oricîtă vreme s-ar așterne peste ele și oricîtă vreme în vîrstă, nu îți se șterg din memorie și atunci cînd le reamintești nu se poate să nu revie sentimentele pe care le-ai trăit cu atîta intensitate odinioară. Eu sînt un om la 85 de ani, dar îmi amintesc ca astăzi de clocotul evenimentelor de după primul război mondial, de anul acela de mare înclăștare, eroici, care au dus la sfîrșitul primăverii anului 1921 la crearea partidului comunist din țara noastră.

Îmi amintesc aievea de Frimu, de Leonte Filipescu și atîți alți vechi luptători ai mișcării; îmi amintesc de greva generală din 1920, care a cuprins întreaga țară...

Încă de atunci, pentru marea majoritate a muncitorilor și a membrilor Partidului Socialist devenise clar că nu se poate merge înainte decît prin crearea unui partid revoluționar, marxist-leninist, prin crearea unui partid comunist. Burghesia și moșterimea aflate la putere dezlănțuiseră o teroare sâlbatică. Sedilele Partidului Socialist și ale sindicatelor, cluburile muncitorești erau percheziționate mereu, militanții erau maltratați și arestați; închisorile erau pline de muncitori. Dar nu ne lăsam intimidati, ne pregăteam de Congres. Aveau loc întruniri, discuții, se pregăteau materiale.

Într-o zi de la începutul lunii martie 1921, pe cînd mă aflam la sediul Partidului Socialist din str. Sfîntul Ionică din București, ușa s-a deschis brusc și a năvălit un grup de jandarmi însoțiți de poliști. După ce au devastat sediul, fără nici un motiv, au început să ne lovească cu patul armelor și ne-au transportat la Jilava. În închisoare s-a continuat cu maltratarea noastră și cu anchetările fără istov.

Cu toată paza severă, reușim să păstrăm legătura cu tovarășii noștri din afară și știam că lucrările Congresului vor începe necondiționat la data stabilită, adică la 8 mai. Acest

lucru ne dădea puteri înecate. În ziua de 1 Mai, cînd am fost scoși în curtea închisorii, la un semn știut numai de noi, am început să cîntăm Internaționala. Conducerea închisorii a turbat de furie, dar n-a putut să ne oprească. Mai era o săptămînă pînă la Congres.

Zilele păreau că nu se mai sfîrșesc. În noaptea premergătoare Congresului, mulți dintre noi nici nu au dormit de tensiunea așteptării.

Ne-a sosit apoi moștunea Congresului pentru cei închiși: „Înainte de a-și începe lucrările sale, destinate întăririi mișcării socialiste și asigurării unei izbînzii cît mai grabnice, Congresul — arăta în moștune — se simte dator să aducă prinosul său de recunoștință vouă, tovarăși, bărbați și femei, care suferiți cu bărbăție toate lipsurile și rigorile ocnelor și închisorilor și vă încredințeați că lupta voastră, care e și a noastră, va urma hotărîtă mai departe, așa ca toate suferințele voastre să fie spre binele clasei muncitoare și întru grăbirea liberării sale”. Cu cîtă emoție am citit aceste rînduri! Cine ar fi bănuț, cu toate că eram obișnuiți cu samavolnicile guvernărilor, că peste cîteva zile congresiștii care ne adresaseră această moștune vor fi la rîndul lor arestați și schingiuți?

Congresul își începuse lucrările. Așteptam cu toții vestea cea mare, care urma să marcheze cotitura istorică în dezvoltarea mișcării noastre muncitorești. Cine ne-o va aduce oare?

După încă o zi am fost treziți în zori de zgomotul de peculoar. Cheia s-a învîrțit în broască, ușa s-a dat de perete și în celula în care ne aflam au intrat paznicii. Ne-au înșfăcat cu brutalitate și ne-au legat de mîini și de picioare lanțuri grele, ca la condamnații la moarte. Înțelesesem. Luase ființă Partidul Comunist din România. Eram comunist.

COPERTA NOASTRĂ

Desen de
Radu VOINESCU
Fotografie de
Hedy LOFFLER

FLACARA. Redacția: București, Piața Școlii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. **ABONAMENTE** la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **TARIF DE ABONAMENTE:** 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. **TIPARUL** executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”.

carte

● După epuizarea chiar de la apariție a volumului **Ocean**, poezia lui Ion Barbu a lipsit mai bine de un an din librării. Într-o ediție îngrijită și cu un Cuvânt înainte tot de acad. Al. Rosetti și Liviu Călin, marelui poet este acum din nou în librării cu **Joc secund**. De se va epuiza și acesta repede, cum e de așteptat, va trebui din nou tipărit, pentru că marile valori trebuie să stea mereu la îndemina cititorului.

● La Editura pentru literatură a apărut, îngrijită de George Ivașcu, o cuprinzătoare ediție din poezia lui Lucian Blaga. Însumând aproape toate poeziile apărute în ediția de definitivă din 1942, ca și în volumele de după această dată și o serie de alte versuri rămase neadunate de poet în volume, cartea dă cititorului de astăzi o imagine cvasiintegrală asupra universului poetic blagian. O amplă prefață, bizuită pe o mare cantitate de documente, ne îngăduie sondarea și înțelegerea aceluiași univers. Bibliografia selectivă propusă de editor și interpret constituie, de asemenea, un bun îndrumar în acest sens.

● Sub redacția unui colectiv format din Tudor Vianu, acad. prof. Al. Rosetti și Mihai Pop a apărut recent un interesant volum de **Studii de poetică și stilistică** (Editura pentru literatură). Eforturile în acest sens se cuvînt continuate și investigațiile adâncite, cu condiția neabsolutizării metodei.

● Un substanțial volum de **Studii despre Dante**, cu un Cuvânt înainte de Alexandru Balaci (autorul excelentei lucrări **Viața lui Dante**, pe care am mai semnalat-o), a apărut la Editura pentru literatură universală, constituind o nouă contribuție a criticii și istoriografiei noastre la cunoașterea marelui poet.

● **Versificația modernă**, cartea recentă a lui Vladimir Streinu, este în același timp o scriere despre tehnica poeziei, despre rigorile ei, despre poezie însăși și, nu mai puțin, cartea unui poet ale cărui imagini sînt convertite aici în instrumente critice și istoriografice. O viziune estetică comprehensivă și elastică, un mare rafinament în desfacerea și recompunerea mecanismelor poetice etc. dau acestui volum un aer de **POETICĂ** demn de toată prețuirea și atenția.

● Biblioteca pentru toți răspîndește din nou printre cititori parfumurile romanului **Dama cu camelii** de Al. Dumas-fiul. Versiunea românească de Constantin Popescu-Ulmu. Prefața și tabelul cronologic de Paul Miclău.

● Celebrele **Cărți ale junglei** ale lui Rudyard Kipling reapar într-o versiune nouă, demnă de farmecul originalului, în limba noastră. Autorii traducerii: Mihnea Gheorghiu și Dan Grigorescu. Prefața (cam laconică) și tabelul cronologic de Zoe Dumitrescu-Busulenga. (Editura pentru literatură, Colecția Biblioteca pentru toți).

● **Solurile Românelor**, lucrare a unui colectiv în frunte cu doctorul Const. D. Chiriță, membru corespondent al Academiei, este un studiu științific complex pentru cunoașterea și determinarea solurilor din țara noastră. Conține 117 planșe care dau o imagine concretă a structurii și culorii naturale a pămînturilor și date analitice asupra caracteristicilor fizico-chimice ale acestora, precum și caracterizări de ordin ecologic, agroproductiv și ameliorativ.

cinema

● Un frumos și binemeritat succes de public înregistrează „**Haiducii**”. Ultimul nostru film topește cu abilitate legende, tradiții și informații istorice într-o acțiune dinamică, așa cum o cer regulile genului „de aventuri”. Ocolirea unor poncifuri, sugerarea adevăratei atmosfere a vieții haiducești dau „**Haiducilor**” o notă care de multe ori lipsește unor filme de aventuri: înuta artistică. Regizor — Dinu Cocea; scenariști — Eugen Barbu, Nicolae Mihail, Mihai Opris.

● O clasă neobișnuită. De fapt, regizorul Iosef Pinkava (R. S. Cehoslovacă) glumește atunci cînd își intitulează filmul astfel. Dar în spatele acestui zîmbet se ascunde invitația de a nu trece cu pași grăbiți pe lângă ceea ce ni se pare cotidian și repetabil în viață. Cineaștii însuși face o demonstrație artistică plină de finețe psihologică, alegîndu-și drept eroi neobișnuiți o cit se poate de obișnuită clasă cu eleve de liceu aflate în preajma examenului de maturitate. Rolurile principale sînt interpretate de: Helga Cockova, Natalia Maslovova, Evelyn Steimarova, Karel Urbanek.

● **Adevărata față a fascismului** — ultima creație a cunoscutului regizor sovietic Mihail Romm. Impresionant documentar de lungmetraj ce se înscrie, alături de „**Noapte și ceață**” al lui Alain Resnais, printre cele mai sobre dar cu atât mai cutremurătoare mărturii despre un cîmplit adevăr istoric.

● **Atentatul** — realizare de prestigiu a cinematografilor cehoslovace din ultima vreme, filmul poartă o semnătură autorizată: Jiri Sequens. Reconstituirea unui fapt istoric real din timpul celui de-al doilea război mondial este făcută la un nivel înalt de profesionalitate cinematografică. Festivalul de la Moscova 1965 a răsplătit acest film cu Medalia de aur.

● **Vizita în țara noastră** a actorului american Kirk Douglas a prilejuit reluarea unui bun western: **Ultimul tren din Gun Hill**, în care cunoscutul artist își dovedește încă o dată virtuozitatea.

Mirabelle Nègre

● Dintre filmele mai vechi, recomandăm pentru cei care n-au apucat să vadă încă **Fili înaripată** (cu Philippe Avron și Mirabelle Nègre) și **Tom Jones** (cu Albert Finney).

disc

● Au fost imprimate câteva remarcabile creații ale compozitorilor români contemporani: „**Coloana fără sfîrșit**” de Tiberiu Olah, „**Vis cosmic**” de Theodor Grigo-

riu, „**Scene**” de Ștefan Niculescu, „**Simetrii**” de Cornel Țăranu (ECE-0211). Lucrările sînt executate, într-o amplă și susținută pledoarie pentru muzica modernă românească, de Orchestra simfonică a Radioteleviziunii dirijată de Iosif Conta, Emanoil Elenescu, Mircea Cristescu. Partida „**vocii umane**” din „**Visul cosmic**” este realizată de tenorul Ion Stoian.

● Un adevărat document antologic muzical: „**Recital George Folescu**”. Remarcabil actor, excelent interpret, de o inteligență artistică deosebită, dotat cu un timbru neobișnuit de catifelat, basul George Folescu a lăsat posterității adevărate modele artistice. Discul cuprinde aproape întreaga moștenire muzicală a cîntărețului. Înregistrările, recondiționate cu o admirabilă minuțiozitate, transcrise în tehnica microson, cuprind arii populare și fragmente din Modest Musorgski, Ambroise Thomas și Charles Gounod. La un loc, ele ne redau, cu toată vechimea lor, portretul unui mare cîntăreț român.

muzică

● În săptămîna muzicală cea dintîi notație se cuvînt a fi acordată concertului din 5 mai al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, în care Iosif Conta va dirija o partitură inedită de George Enescu: Simfonia a IV-a, din care vom asculta forma finită a primei părți. Programul continuă cu poemul vocal-simfonic „**Zburătorul de larg**” de Gheorghe Dumitrescu (text — Cicerone Theodorescu), pentru cor, bariton și orchestră (solist — Ladislau Konya; dirijorul corului — Aurel Grigoras). După aceste prime audii românești programul face o incursiune în creația lui Mozart, cu **Mica serenadă** și Concertul nr. 21 în do major, pe care îl cîntă un laureat al Concursului internațional „**George Enescu**”: francezul André Gorog.

● Dirijorul Iosif Conta apare în aceste zile și la Filarmonică alături de violonista Dina Schneiderman, din R. P. Bulgaria. În program: Doru Popovici, Mozart, Debussy, Ravel.

● La 3 mai, în sala mică a Palatului, trei instrumentiste de la Filarmonica de stat „**George Enescu**”: Eva Lupas (vioară), Jeanne Costescu (violă), Elena Botez (violoncel) și pianista Irina Botez dau un concert de muzică de cameră de Brahms.

● Din Cluj sosesc săptămîna aceasta violonistul Vasile Chiș și pianistul Ferdinand Weiss pentru un recital la sala mică a Palatului, în 4 mai (Bach, Brahms, Bartok, Paul Constantinescu, Sigmund Toduță).

● Pe agenda turneelor artiștilor străini în țară notăm pe dirijorul ceh Zdenek Makal la Filarmonica din Iași, în 29 și 30 aprilie.

plastică

● Muzele de artă al Republicii Socialiste România. **Tapiserii flamande din secolul XVI-XVIII**, din tezaurul muzeului, izolate acum în săli vaste, unde-și retrăiesc rostul monumental de decor mural.

● Galerile din bd. Bălcescu: **Ceramică de C. Bulat**. Surprinzător, atrăgător — contrastul dintre această masivitate a formei și aceste aplicații caligrafice, dintre aceste volume rudimentare, vag antropomorfe ori zoomorfe și aceste tatuaje de arabescuri abstracte. Cînd e subtil proporționat, contrastul are farmecul unui hieratism cochet care sugerează asociații cu anume sculpturi primitive rituale. (Efectul grafic de „negru pe alb”, al caligrafiei e cel care sporește sugestia, fiindcă se joacă modern cu scriitura hieroglică.)

teatru

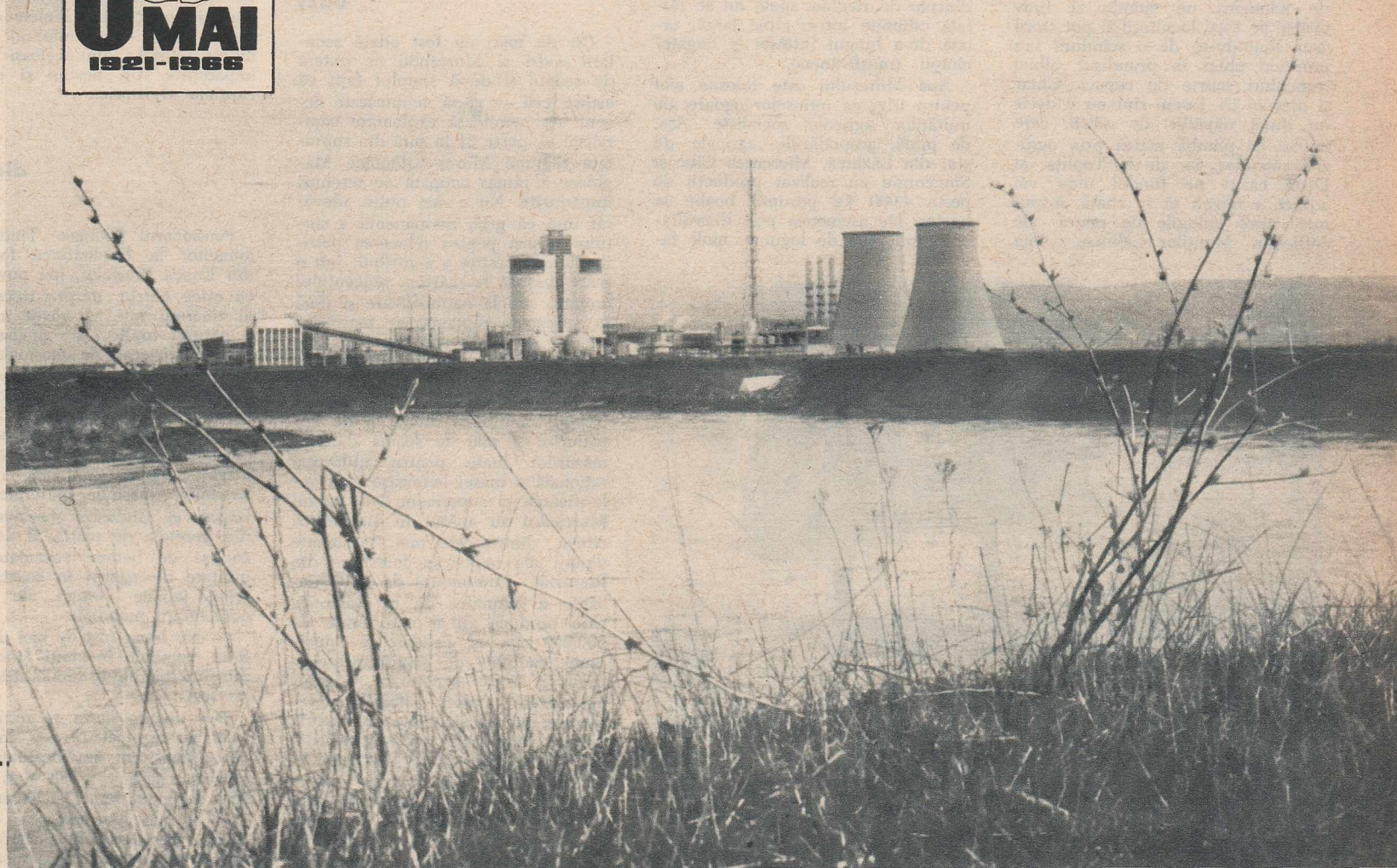
Radu Beligan

● **Capul de rățoi**. Una cele mai discutate și mai traversate piese din dramaturgia dintre cele două războaie. Patru tineri dau cu tifla de formismului, platitudinii în dire, formalismului, în stilul de astăzi s-ar putea defini de „**furios**”. Cu scene lirice, cor și dramatice, cu o inegală stăruință valorică, piesa e prilej experiment. Ceea ce a și f regizorul D. Esrig, căutînd sensuri și idei umaniste mai nerale. Montarea, invitînd discuții, a căutat o linie de loc între viziunea ironică par și trăirea sinceră (amestec ori neomogen). Hiperstilizat, corul lui Popescu Udrîște prinde cu har poetic „parad: copacului în care cel patru a se refugiază. Sobru, discret, momente de mare rafinament poetic, Radu Beligan conduce brio cvartetul formînd asoci „capului de rățoi” (în afara Beligan — Marin Moraru, Dinică, M. Pălădescu). Mici poziții excelent lucrate: Lucian, Vasilica Tastaman. încadrat în unitatea spectacol puțin ostentativ și violent, cea Albușescu. Fără haz, C Constantinescu. Neconclu tinărul Radu Cazan.

● **Incident la Vichy**. Exc spectacol realizat de D. D. leanu pe un text (Arthur M. închinat demnității umane, mascînd pînă la ultima l discriminarea rasială și fasc: într-o pledoarie de un strict matism autentic, adînc emoți Ion Marinescu a compus v complex, unul din rolurile cipale alături de C. Codr Dinu Ianculescu, Vasile G ghiu. Farmecul spectacolului conferă și cîteva mici excelent realizate compoziții Tudorel Popa, H. Nico N. Irim, Al. Lungu, Stamat pescu, C. Dinescu.

● **Negru pe alb**. Doi gaze Marius Bozianu (remarcat s prozator) și Sorin Holban tează pe scena Teatrului sa muzical „**C. Tănase**”, vîdu ltită de autori pe specificul nului revuistic, folosind resu comicului pe teme actuale, fr context care ține în primul de literatură.

● **Shaw și O'Casey** pe Teatrului Național din Iași tr-un spectacol compus **Omul destinului** de G. B. (episod din viața lui Napo și **Istoria nocturnă** de O'Casey, Virgil Costin (leoni) și Carmen Barbu (Do au compus un cuplu plin d și poezie, alături de Dorel și Al. Blehan în piesa lui Remarcabilă regia lui Saul schler.

Nu întâmplător și-au durat oamenii așezările pe marginea marilor râuri. Apa îi ajută să-și sporească rodnicia ogoarelor; ea pune în mișcare mori și gateri, slujește la înălbitul cînepei și inului, lasă în năvoadele pescarilor pradă îmbelșugată și... cîte altele. Dar ce foloase se pot obține prin industrializarea apelor curgătoare ne putem da ușor seama poposind doar în cîteva localități așezate pe marginea Mureșului.

În noua topitorie din Joseni apa râului este folosită pentru înălbitul fuiorului de in. Ea este de asemenea de strictă utilitate la Combinatul de industrializare a lemnului din Gălăuș. La Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tg. Mureș (fotografia de sus) producerea celor 150 000 tone azotat de amoniu și a celor 90 000 tone amoniac este strîns legată de întrebuițarea industrială a apei din Mureș. Cu apă pompată din Mureș sînt umplute turnurile de răcire ale Termocentralei Luduș-Iernut, iar la uzina din Ocna Mureșului ea ajută la transformarea clorurii de sodiu în sodă caustică și sodă calcinată. Lingă Alba-Iulia, în finăra fabrică de produse refractare, argila muiată de apa Mureșului se transformă în cărămidă refractară, iar la flotația din Deva ea contribuie la purificarea minereului (8 tone de apă pentru o tonă de steril).

Dacă adăugăm la această enumerare sumară faptul că apa râului, filtrată sau decantată, alimentează cu apă potabilă aproape toate orașele riverane vom avea un tablou general privind noua istorie a Mureșului, multiplele foloase obținute prin utilizarea apelor sale în cadrul marelui program de industrializare socialistă a României inițiat și condus de partid.

„mureș, mureș, apă lină...”

de Liviu TIMBUS

Împrăștiate prin diverse izvoare istorice ale antichității, puținele cuvinte atribuite dispărutei limbi a dacilor sînt, după cum se știe, în marea lor majoritate nume de oameni sau colectivități umane, denumiri de locuri, ape, munți etc. Cercetătorii le-au acordat cuvenita prețuire, rămînînd totuși circumspecți în privința stabilirii unor etimologii precise. Un fragment din Strabon ne aduce cu toate acestea o informație deosebit de importantă în privința numirilor toponimice: vorbind despre daco-geții lui Burebista, scriitorul grec precizează că prin țara acestora curge râul Marisos. Marisos — Mureșul de azi.

Însemnările sporadice ale autorilor greci și latini se referă, după

cum au stabilit specialiștii, la cursul mijlociu și superior al râului. Faptul e perfect explicabil: în bogata și mănoasa cîmpie a podișului ardelen a prins viață și s-a consolidat puternicul stat al dacilor. Tot aici au poposit vremelnice triburile nomade ale sciților și celților, iar mai tîrziu coloniștii romani au întemeiat principalele așezări ale Daciei Felix. De altfel chiar și în decursul veacurilor următoare cetățile, cele mai însemnate localități urbane și rurale, iar mai tîrziu primele unități industriale au fost ridicate tot pe cursul superior al râului.

Țîșnind din coapsa Hășmașului Mare, Mureșul rămîne cale de zeci

(Continuare în pag. 6)

„mureș, mureș, apă lină...”

de kilometri un simplu și firav pârâș pe care locuitorii îl pot trece ușor slujindu-se de o scândură sau proptind chiar în prundișul albiei trunchiuri scurte de copaci. Chiar și dincolo de Joseni riul nu e decât un riuleț năpădit de sălcii, care uneori își plimbă matca prin ogrăzile sătenilor, iar de la Toplița la Deda, căzut pe fundul unor văi adânci, e nevoit să se zbată, înspumat, între chingile de piatră ale defileului Munților Căliman. Abia

dincolo de Reghin apele lui se răsfată odihnite într-o albie largă, tăiată de-a lungul întinsei și bogatei cimpii transilvănene.

Apa Mureșului este folosită aici pentru irigarea întinselor ogoare ale unităților agricole socialiste. Așa, de pildă, gospodăriile agricole de stat din Lăzarea, Miercurea Ciuc și Sîngeorgiu au realizat producții de peste 4 000 kg porumb boabe la hectar. De asemenea prin dezvoltarea producției de legume, mult fa-

vorizată de prezența Mureșului, C.A.P. din Sintana de Luduș, Luduș și altele au obținut din acest sector venituri bănești de peste 1 000 000 lei.

arcuri și săgeți pentru... daci

Cît de mari au fost odată secularii codri ai Mureșului ne putem da seama și după simplul fapt că astăzi încă — apă nenumărate decenii de nemiloasă exploatare capitalistă — peste 31 la sută din suprafața regiunii Mureș-Autonomie Maghiare a rămas ocupată cu terenuri împădurite. Nu e mai puțin adevărat însă că grija permanentă a statului nostru pentru refacerea patrimoniului forestier a contribuit într-o mare măsură la mărirea procentului amintit: de la naționalizare și pînă în prezent replantarea masivelor pustiite de fostele societăți forestiere însumează aproximativ 70 000 hectare. Rănille adînci căscate în inima codrilor au fost și vor fi tămăduite treptat, mulțumită lucrărilor de împădurire și mai cu seamă datorită măsurilor luate pentru utilizarea rațională a masei lemnoase prin valorificarea ei superioară. De-a lungul Mureșului au apărut în anii noștri cîteva dintre cele mai însemnate unități ale industriei forestiere din România: Combinatul de industrializare a lemnului de la Gălăuș, care produce anual mai mult de 300 000 mp uși celulare și importante cantități de semifabricate și produse finite superioare — plăci aglomerate, plăci fibrolemnoase, placaje, furnire și binale; cunoscuta fabrică de mobilă „23 August” din Tg. Mureș, ale cărei produse au înzestrat pînă în prezent peste 1 000 000 de apartamente din țară și străinătate; Complexul de industrializare a lemnului de la Reghin, cu secțiile „instrumente muzicale” („orchestra” întreprinderii numără pînă astăzi peste 2 000 vioi și peste 8 000 chitare) și „articole sportive” (pe ambarcațiile de performanță construite la Reghin sportivii români au cucerit în cadrul competițiilor mondiale și europene cinci medalii de aur și numeroase de argint). La ora cînd scriem aceste rînduri muncitorii fabricii din Reghin se pre-

gătesc pentru... marelle asediu al Sarmisegetuzei, făurind febril mii de arcuri și săgeți. Ele vor fi folosite de figuranții filmului „Dacii”, a cărui turnare se va realiza în vecinătatea Orăștiei în primăvara și vara acestui an. Aci, la poalele Călimanului, așadar, din aceiași codri din care triburile geto-dacice și-au procurat odinioară vergi elastice pentru arcuri și săgeți, contemporanii noștri refac armele strămoșilor noștri, întrebunțind poate noiele retezate din aceleași masive împădurite. Un nostim și original capriciu al istoriei.

moș dionisie tinca

Pensionarul Dionisie Tinca, fost muncitor la Exploatarea forestieră din Lunca Bradului, îmi povestește, ca orice bătrîn, despre trecuții ani ai tinereții sale. A văzut multe și a pătimit multe. Are picioarele și brațele sfirtecate de „mașingheverul” francezilor pe vremea primului război mondial cînd, luat de „regimentul ainunfirțig” din oastea chezaro-crăiască, a fost dus să lupte departe în cîmpiile Lorenei. Apoi primiv amîndoi cum aici, la Lunca Bradului, mașinile puternice care lărgesc și asfaltează șoseaua smulg din peretele de piatră al defileului căpușe de beton: cazematele îm plîntate de naziști în coasta muntelui, jalnice vestigii ale ultimei conflagrații mondiale.

— Nu le-au fost de nici un folos S-au pomenit învăluți și-au fugi mîncînd pămîntul fără a trage nic un foc.

Dar înainte de a se retrage nazizii au aruncat în aer întreprinderea forestieră din localitate, au incendiat comuna și au ucis cîtev zeci de copii, femei și bătrîni.

— Și mai am o poveste — cor tinuă interlocutorul nostru. Ai scris-o și pe asta în „pielea” mea. Și-mi arată palma dreaptă, ști bită de primele trei degete. „Nu în «Francia»! Pe acestea m Tinca al nostru nu și le-a lăsat tranșeele Lorenei, ci la... primăr din Răstolița. I le-au zdrobit ja darnii, cu drugi de oțel, în prim vara anului 1925. Motivul: gauristul Dionisie Tinca luase pa activă la marea grevă a muncitorii

▲ Da, așa arată Mureșul în apropierea izvorului său de sub poalele Hășmașului Mare.

► În regiunea Mureș-Autonomie Maghiară s-au dat în folosință între 1960 și 1965 aproape 7 500 apartamente.

Mureșul este martorul păstrării unor frumoase tradiții ale artelor, portului, cîntului și dansului popular. Un prilej de cunoaștere a acestor comori folclorice îl constituie și tradiționalul „Tîrg de ci-reșe” de la Baldovinești.

forestieri din Valea Mureșului, prima mare acțiune grevistă a clasei muncitoare condusă și pregătită de comuniști la scurtă vreme după ilegalizarea Partidului Comunist din România.

un testament nerespectat

Un pasionat bibliofil și colecționar de manuscrise și incunabule, contele amiel Teleky, înființează în 1802, în Tg. Mureș, o bibliotecă științifică publică pe care o înzestrea cu aproximativ 40 000 de volume. Fondul principal de cărți — căruia i se laugă mai tirziu marea bibliotecă fostului liceu reformat din localitate — este adăpostit și astăzi în aceeași clădire ridicată la începutul secolului trecut și reamenajată în timii ani.

Modul de funcționare a bibliotecii, restricțiile și îndatoririle descendenților familiei Teleky au fost scrise „cu limbă de moarte” în testamentul alcătuit de ctitorul bibliotecii. Biblioteca — prevăd inucțiunile testamentului — trebuie să rămână în clădirea care i-a fost stinată și niciodată în incinta ei să nu vor fi folosite sobe pentru încălzire și corpuri de iluminat, iar lămpile nu vor fi niciodată scoase din sediul bibliotecii.

Urmașii direcți ai familiei nobililor au respectat, ce-i drept, unele din aceste prescripții, rămânând însă puțin sensibili la ultima. Un

număr important de cărți au fost vîndute aiurea, și în special acele rarități bibliofile care s-au dovedit în stare să echilibreze, prin contravaloarea lor pecuniară, balanța financiară a moștenitorilor. Un alt soi de „încălcare” a testamentului s-a produs însă în zilele noastre, cînd prin utilizarea judicioasă a sumei alocate pentru restaurarea bibliotecii (un milion lei) a fost introdusă încălzirea centrală și iluminatul, a fost îndepărtată igrasia pereților, iar numărul total al volumelor — datorită unor recente achiziții — a ajuns să depășească cifra de 120 000.

Biblioteca este vizitată zilnic de un numeros public, precum și de un mare număr de oameni de știință din țară și străinătate. Spațiul nu ne permite să desprindem din vastul ei catalog titlurile valoroaselor cărți, unicate și manuscrise, adevărate comori ale artei și științei universale. Vom reproduce în schimb pentru cititorii noștri următorul fragment epistolar aparținînd marelui savant János Bolyai, originar și el din Tg. Mureș, manuscris descoperit nu demult de către cercetători: „*Nimeni nu iubeste, nu prețuiește, nu susține mai mult decît mine națiunea română și, ca oameni, pe români îi iubesc la fel ca pe maghiari și recunosc cu admirație că deși națiunea română a fost asuprită de atîta vreme, totuși nu și-a pierdut vitalitatea, elasticitatea, optimismul*”.

Tradițiile comune de luptă ale românilor și maghiarilor, oglindite

de-a lungul vremii în scrierile și activitatea unor renumiți umaniști, istorici și comandanți de oști, stau și ele la temelia marilor realizări îndeplinite prin munca pașnică a poporului nostru, condus de eroicul Partid Comunist Român. Ne vom folosi pentru a ilustra pe scurt cele mai de seamă îndeplinite ale ultimilor ani de o recentă și lapidară comunicare elaborată de Direcția regională de statistică a regiunii. Datele ilustrează — în conformitate cu itinerarul nostru — rezultatele obținute în principal de către unitățile industriale orînduite de-a lungul Mureșului: producția de energie electrică furnizată de cele două mari termocentrale de la Luduș și Fîntînele este de trei ori mai mare decît cea realizată de întreaga Românie a anului 1938. Cele două fabrici de zahăr de la Luduș și Tg. Mureș (ultima prelucrează zilnic peste 300 vagoane de sfeclă de zahăr) produc astăzi de aproape patru ori mai mult decît în 1959. Numărul de locuințe date în folosință între 1960 și 1965 însumează 7 500 apartamente, iar cele construite în mediul rural depășesc mult cifra de 20 000.

burebista a stîrpit vița de vie?

Pe cursul mijlociu al rîului istoria te impresionează din toate părțile. Leagăn al unor străvechi civilizații,

regiunea Hunedoara, străbătută de apa Mureșului pe distanța de 167 km, e plină „la tot pasul” de relicve și mărturii ale vremurilor apuse. Prin aceste locuri trecea cu 2000 de ani în urmă Via Magna care lega localitatea Apulum, reședința legiunii a XIII-a Gemina, de Napoca, Clujul de astăzi. Lîngă Bălgrad — străvechiul Apulum, Alba-Iulia de astăzi — Matei Corvin zdrobește urfașa armie otomană condusă de Aly-bei, iar, un secol și jumătate mai tirziu, Mihai Viteazul se încoronează la Alba-Iulia „domn al Țării Românești, al Transilvaniei și a toată țara Moldovei”. Sub zidurile Devei a răsunat la 2 noiembrie 1784 ultimatumul adresat nobililor fugari de către țărani Zarandului conduși de Crișan: „Nobilime să nu mai fie pe viitor și fiecare să trăiască din slujba împlinită”. Iar mai departe: „Nobilii să plătească și ei dări, ca și poporul sărac, pămîntul nobililor să fie împărțit țăranilor”.

Dreptatea și egalitatea cerută de răsculații lui Horia, Cloșca și Crișan, abolirea privilegiilor claselor avute și desființarea relațiilor de producție existente — deziderate ce relevă surprinzătoarea viziune politică și socială a unor simpli țărani, neștiutori de carte, de la sfîrșitul veacului al XVIII-lea, aveau să prindă statornicie abia peste 160 de ani. Pentru împlinirea lor și-au dat viața aici, pe Valea Mureșului, și nume-

(Continuare în pag. 8)

Aproape de comuna Cristești (raionul Tg. Mureș) cotul Mureșului, rupind malul, a dat la iveală o însemnată așezare romană. Arheologii au descoperit aici și acest minunat cap al lunonei, sculptat în alabastru, aflat în prezent în Muzeul regional al orașului Tg. Mureș.

roși ostași români în timpul războiului antifascist. Cu deosebită glorie s-au acoperit, lângă Vidrasău, soldații regimentului 34 infanterie, prin năprasnicul atac dezlănțuit în dimineața zilei de 18 septembrie 1944. Sfidând grindina mitralierelor și ploaia proiectilelor de brand, militarii români au trecut înot lărga albie a Mureșului, distrugând fulgerător pe malul opus întreg sistemul defensiv al hitleriștilor. Cu singele vărsat atunci în unda râului, viteaza noastră armată a scris una dintre primele pagini din noua istorie a patriei, România socialistă, creată prin lupta, jertfa și conducerea înțeleaptă a Partidului Comunist Român.

Peisajul Văii Mureșului, neasemuita lui frumusețe, este și el în-deobște cunoscut și prețuit. De la Aiud și pînă dincolo de Iliia cursul domol al apei este însoțit la sud de lanțul Carpaților meridionali, iar la nord de Munții Trascăului. În apropierea Devei cele două masive se apropie atât de mult de malurile râului încît aproape că-și dau mîna de-a curmezișul apei. Privind semeția munților, aici, în preajma Orăș-

În 1966 la Uzina de vagoane din Arad vor fi asimilate alte două noi produse : vagonul de clasa a II-a pentru trafic suburban și vagonul de clasa I.

tiei, nu poți să nu dai frîu liber imaginației, încercînd să-ți închipui cetățuile dacice cocoțate pe crestele înălțimilor, cu turnurile lor de lemn din care străjerii puteau observa apropierea legiunilor romane pînă departe pe Valea Mureșului. De altfel, fructuoasele descoperiri arheologice — întreprinse în ultimii ani ca urmare a permanentei griji acordate de partidul nostru cercetărilor și studiilor consacrate istoriei României — pot confirma prin date științifice reveria drumeției noastre. Dar fiindcă nu sîntem numai în inima Daciei ci totodată și în „Țara vinului“, vom reaminti cititorilor

vinși să taie vița de vie și să renunțe să mai bea vin“.

Știm de asemenea că în vremea ocupației romane viticultura s-a bucurat de o mare cinste. Numeroasele altare închinat zeului Bachus, unelte și inscripții atestînd cultivarea viței de vie, toate găsite în jurul Orăștiei, Aiudului și Albeii-Iulia, ne îndeamnă să credem că și principalul bazin viticol al Daciei antice s-a aflat tot aici, în Valea Mureșului. Celebrele podgorii din Șard, Țelna, Ighiu, Cricău, Bărăbanț, Tibru, Bucurdea-Vinoasă sint, așadar, „vechi de cînd lumea“. Vinurile produse între Aiud și Vințu

ducția de vagoane-marfă a țării și în întregime pe cea de vagoane de călători, aproape întreaga producție de strunguri paralele, iar în răs-timpul unui an aproximativ 50 milioane mp țesături de bumbac, 300-350 mii bucăți ceasuri deștep-tătoare, încălțăminte, mobilă, conserve, preparate de carne, brînzeturi, făină, spirt, drojdie.

În ansamblu, industria orașului realizează aproximativ 2 la sută din producția globală industrială a țării. Aci a fost ridicată în anii puterii populare marea uzină de strunguri și au fost considerabil mărite și aproape în întregime reutilate uzina

Mureșul părăsind Aradul, pe sub marele pod de fier al orașului.

noștri una din prețioasele comunicări făcute de arheologi. La Grădiștea Muncelului au fost găsite seminte de struguri rămase din vremea domniei lui Decebal. Descoperirea infirmă cunoscutul pasaj din Strabon potrivit căruia dacii — îndemnați de Burebista și de marele preot Deceneu — „s-au lăsat con-

de Jos și-au cîștigat o faimă bine-meritată mai ales în ultimul deceniu. Reamenajarea podgoriilor, modernizarea centrelor de vinificație, răspîndirea soiurilor superioare de viță, crearea pepinierelor viticole (7 milioane portaltoi, între 1963 și 1964 numai în raionul Alba), toate acestea justifică buna reputație a vinurilor mureșene, numeroasele medalii de aur cîștigate la concursurile internaționale.

...Și cînd ajungi să guști catifelatul pinot gris, parfumatul muscat ottonel și fermecata fetească albă zău că nu mai ai nevoie de argumentele istoricilor : da, nu e cu puțință ca un rege strălucit ca Burebista — chiar sfătuit de un popă uscat și ipocrit — să curme supușilor săi încîntarea unei ulcele cu vin !

În cîmpia aradului

Pentru a ne face o idee de caracterul industrial al Aradului este suficient să aflăm că din cei 125 832 locuitori ai orașului 40 000 lucrează în fabrici și uzine, iar 3 500 pe șantierele de construcții din localitate.

Cele aproape 30 de întreprinderi industriale din Arad asigură fabricarea a circa 60 la sută din pro-

de vagoane, marea fabrică de mobilă, întreprinderile textile U.T.A. Teba-uzina, înălțată pe malul drept al Mureșului, ultima mare unită industrială de pe cursul superior râului.

Părăsind orașul, Mureșul străba pînă la Nădlac bogata cîmpie Aradului (o parte din puternic voievodat condus odinioară de cneazul Menumorut, cum atestă cronica lui Anonymus și recente descoperiri arheologice de la Peciu Păulești etc.), cunoscută și prin pternicele ei unități agricole socialis-

Cooperativele agricole de producție din Zăbrani, Curtici, Tonatec, Semlac au obținut ani în peste 5 000 kg porumb boabe hectar.

În apropierea Nădlacului Mureș trece granițele României pentru găzduite de matca largă a Dună apei sale să reîntre, după un lung ocol, pe pămîntul patriei noastre să-și „reîntîlnească“ lângă Turu Măgurele „fratele pierdut“, așa cum și-a imaginat povestitorul popor sfîrșitul frumoasei legende a celor două riuri frățîne, Oltul și Mureșul.

**Fotografiile
Eugen IAROV
Zoltan HARAG
și Iosif MA**

- O LUCRARE TEORETICĂ: „PROFILUL SPIRITUAL AL CLASEI MUNCITOARE ÎN SOCIALISM” ȘI CITEVA PUNCTE DE PLECARE
- COMPETENȚA ECONOMICĂ—O TRĂSĂTURĂ CARACTERISTICĂ
- CULTURA GENERALĂ ȘI COMPORTAMENTUL INDIVIDUAL
- DESPRE PREVIZIUNEA REALISTĂ A VIITORULUI ■ ÎN DISCUȚIE: PERSONALITATEA MUNCITORULUI DE MÎINE.

colocviu

muncitorul de azi și de mîine

o masa rotundă organizată de revista „Flacăra” au participat :

HONORINA CAZACU,
cercetător principal la Institutul de filozofie al Academiei

R. MIHAIL CERNEA,
cercetător principal la Institutul de filozofie al Academiei

ALEXANDRU BĂGHINĂ,
muncitor, membru în comitetul de partid al uzinelor „Timpuri noi”

CRISTINA DOROBANȚU,
muncitoare la uzinele „Republica”

CRISTINA BĂRAN,
muncitoare

Noutățile editoriale sînt așteptate cu interes la standurile din întreprinderi. În fotografie: într-o pauză de lucru, muncitorii de la Filatura românească de bumbac vîn să-și aleagă cărțile preferate.

REDACȚIA : O caracterizare atotrinzătoare a schimbărilor prole survenite în conștiința muncitorului de azi este, desigur, greu, și nu imposibil, de realizat. Dar o constatare mai presus de îndoială este faptul că cei ce pun nișcare uriașul organism al ineriei țării sînt astăzi oameni cu orizont spiritual din ce în ce mai larg, că în procesul transformării științelor umane ce are loc în

noile condiții social-istorice în care trăim și datorită îndrumării de către Partidul Comunist Român a revoluției culturale ce se desfășoară în țara noastră s-a făcut un tip de muncitor cu un profil spiritual nou. Fără a avea pretenția de a epuiza subiectul, ne putem propune totuși o încercare de definire a acestui proces, de desprindere a principalelor lui efecte în conștiința muncitorului din zilele noastre.

H. CAZACU : Fără îndoială, profilul spiritual al clasei muncitoare de azi necesită, spre a putea fi definit — dată fiind complexitatea problemei — utilizarea unei largi game de mijloace de investigație, efectuarea unor cercetări ample și de lungă durată. Contactul direct cu uzina, observația directă și studiul aprofundat, prin metodele analizei sociologice, sînt indispensabile

pentru înțelegerea fenomenului pe care-l discutăm.

REDACȚIA : Atît dumneavoastră cît și tovarășul Mihail Cernea aveți, desigur, o experiență bogată în realizarea unor astfel de „contacte de cunoaștere” cu uzina, prin natura muncii de cercetare pe care o prestați. De altfel lucrarea „Profilul spiritual al clasei muncitoare în socia-

(Continuare în pag. 10)

lism", lucrare distinsă cu premiul Academiei pe anul 1964*), printre ai cărei autori vă aflați, dovedește cu prisosință acest lucru.

H. CAZACU: Împrejurarea prezintă interes pentru discuția noastră în măsura în care ne permite un unghi de vedere distinct asupra problemei care face obiectul acestei mese rotunde.

REDACȚIA: Vă rugăm să ne prezentați câteva din concluziile principale ale lucrării la a cărei elaborare ați participat.

H. CAZACU: Planurile în care poate fi urmărită evoluția conștiinței muncitorești în condițiile actuale sînt multiple. Noi am distins o serie

situația de simplu executant în procesul de producție la aceea de stăpîn al economiei naționale — a generat, desigur, trăsături spirituale noi. Cercetarea a arătat că această participare implică din partea muncitorului o anumită competență economică, ceea ce presupune asimilarea de cunoștințe economice avansate și formarea unei anumite optici, a unei anumite concepții economice asupra procesului de producție.

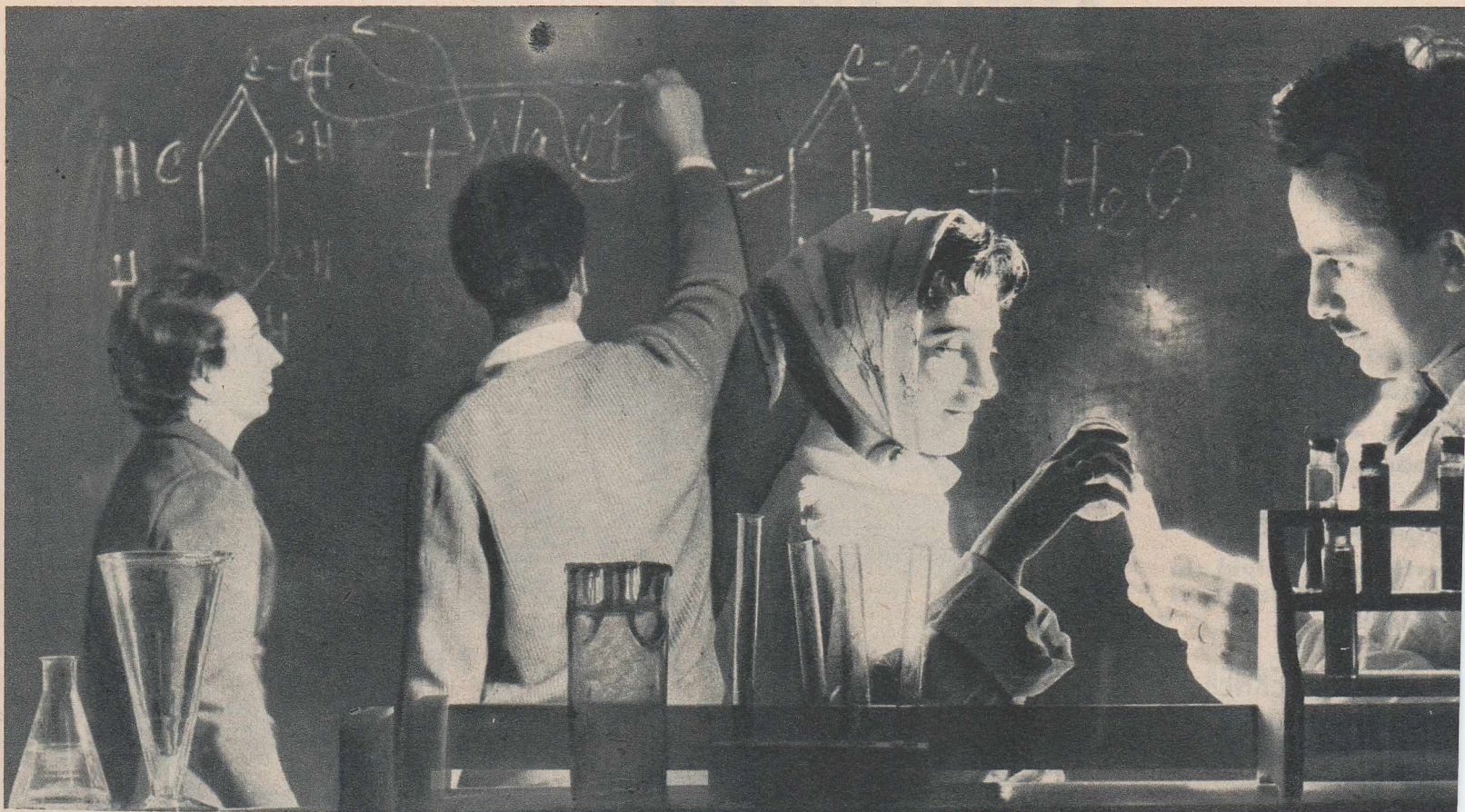
V. BĂRAN: Vorbim uneori despre psihologia muncitorului ca gospodar socialist. Aceasta este o parte componentă a conștiinței lui, ca om care

În secția în care lucrez la uzinele „Timpuri noi”, secția turnătorie, înțelegerea de către muncitori a necesității economice de reducere a procentului de rebuturi a dus la micșorarea substanțială a acestui procent, astfel că, dacă în urmă cu cîțiva ani piesele rebutate (uneori și din neglijență) se acumulasau în cantități îngrijorătoare, astăzi numărul lor este cu mult sub cota admisă de normativele tehnice în vigoare.

V. BĂRAN: În profilul spiritual al muncitorului de astăzi se include și un atribut care caracterizează ceea ce eu aș numi eroismul faptului de gîndire, atribut în care poate fi distinsă, în afara aspectului

în același timp cu asigurarea prealabilă a succesului, fapt imposibil de înțeles în afara atributului de care vorbeam. O atitudine înaintată față de muncă, conjugată cu o cunoaștere profundă a mecanismelor tehnico-economice ale acestei muncă dau rezultate în producție care depășesc prevederile planurilor.

REDACȚIA. Trebuie să subliniem totuși că în toate acestea s face simțită o gîndire de ansambl mai profundă, mai cuprinzătoare. Cunoștințele politico-economice s integrează într-un anumit conținut de cunoștințe generale care constituie cultura generală a muncitorului

Apocpe 500 de muncitori din întreprinderile ralonului Grivița Roșie urmează cursurile serale ale Liceului nr. 40. În fotografie: o lucrări practice în laboratorul de chimie organică.

de factori care s-au dovedit a avea o influență puternică asupra profilului spiritual al muncitorului. Printre acești factori se numără pătrunderea tot mai largă a ideologiei marxist-leniniste în rîndurile muncitorilor, însușirea temeinică, conștientă, a politicii partidului nostru, dezvoltarea gîndirii economice a muncitorilor, creșterea gradului de cultură generală și a competenței lor profesionale etc.

M. CERNEA: Nu trebuie scăpat din vedere faptul că acești factori acționează în unitate, rezultatele influenței lor conjugîndu-se.

REDACȚIA: Am observat că ați acordat o importanță deosebită în cercetarea gîndirii economice a muncitorului din zilele noastre, ca fapt definitoriu pentru profilul său spiritual.

M. CERNEA: Schimbarea rolului și funcției muncitorului în condițiile întreprinderii socialiste — de la

înțelege procesul de producție în articulațiile lui economice și poate acționa în cunoștință de cauză în cadrul acestui proces. Faptul are implicații largi în întreaga fizionomie spirituală și morală a muncitorului, acționînd, bunăoară, în planul disciplinei socialiste a muncii sau în acela al atitudinii față de învățatură, față de noutatea tehnică.

REDACȚIA: O formă de manifestare a conștiinței economice a muncitorului este, credem, și grija față de avutul obștesc, care se manifestă pretutindeni, uneori în forme de-a dreptul spectaculoase...

H. CAZACU: Și-n care apar noile trăsături morale ale muncitorului de azi. În toate comportamentele sale practice sînt identificabile simultan elemente ale conștiinței economice, ale gîndirii politice, ale profilului moral etc.

AL. BĂGHINĂ: Cele spuse pînă acum sînt foarte adevărate. În uzină creșterea nivelului politic al muncitorului, ca și noua lui conștiință de gospodar, se manifestă în diverse forme, fie în ce privește grija față de avutul obștesc, fie din punct de vedere al preocupării concrete pentru eficiența sporită a producției. Aș vrea să dau un singur exemplu.

moral și afectiv al atitudinii față de muncă, și o componentă izvorîită din stăpînirea cunoștințelor tehnice și economice necesare. Angajamentele care se iau de către muncitori reprezintă o dovadă în acest sens. Acestea nu sînt altceva decît sporirea deliberată a propriilor sarcini,

din zilele noastre, ea însăși în continuă creștere.

F. DOROBANȚU: În acea privință aș putea aduce câteva exemple privind situația din uzina „Republica”, unde lucrez. Printre altele eu mă ocup și de difuzarea în rândurile muncitorilor a cărților și

Nivelul pregătirii profesionale și de specialitate al muncitorilor din întreprinderi este în continuă creștere. Preocuparea partidului și statului nostru pentru sprijinirea celor ce doresc să-și îmbogățească cunoștințele profesionale și de specialitate se vede și din creșterea numărului elevilor cuprinși în școlile de învățămînt profesional și tehnic, în școlile tehnice de maiștri și în institutele tehnice de învățămînt superior. În anul școlar 1964-1965 au funcționat 230 școli pentru pregătirea personalului tehnic și a muncitorilor calificați, cu un număr total de 53 346 elevi.

În cele 97 școli tehnice de maiștri care au funcționat în anul școlar 1964-1965 au urmat cursurile 14 026 elevi, din care 3 011 în ramura metalurgie și construcții de mașini, 714 în ramura energie electrică și electrotehnică, 1 498 în ramura mine și petrol, 1 447 în ramura chimie, 2 380 în ramura construcții și materiale de construcție.

În anul universitar 1961-1962 numărul studenților care au frecventat cursurile serale și fără frecvență ale institutelor de învățămînt superior a fost de 19 003. În anul universitar 1964-1965 numărul acestora a crescut la 29 292, dintre care în facultăți tehnice cu profil industrial au fost înscriși 14 801.

*) Lucrarea „Profilul spiritual al clasei muncitoare în socialism” a fost elaborată de un colectiv de cercetători de la Institutul de filozofie al Academiei compus din: N. Bellu, Gh. Berescu, H. Cazacu, M. Cernea, Gh. Chepeș, E. Drob, E. Florea, M. Popescu, Al. Tănase.

licațiilor, prin urmare am posibilitatea de a înregistra direct sporirea interesului muncitorilor pentru cufintul tipărit. Vreau să menționez că cererea de cărți, reviste, tipărituri etc. crește în așa măsură încât devine din ce în ce mai greu de satisfăcut. Documentele de partid publicate în broșuri, lucrările politice și economice apărute, literatura betastricică și științifico-tehnică sînt tot mai mult solicitate, numărul acestora care au nevoie de aceste lucrări fiind în continuă creștere.

AL. BĂGHINĂ: Și dorința de a studia, de a-și ridica nivelul cultural prin încadrarea în școlile serale sau în frecvență ori în institute de învățămînt superior este din ce în ce mai accentuată. Dacă în urmă cu un secol, să zicem, era nevoie să-l convingi pe un tînar că trebuie să avenge, că efortul pe care-l cere învățătura e necesar, deci trebuie deus, astăzi a devenit o problemă bișnuită rezolvarea cererilor privind rganizarea schimburilor astfel încît ei înscriși în școli și facultăți se să poată urma cursurile.

H. CAZACU: Nici unul din aspectele arătate pînă acum nu poate înțeles în afara unui fapt fundamental, și anume acela că toate aceste schimbări oare s-au produs sînt pe planul existenței sociale a asei muncitoare cît și pe cel al înștiinței sale n-ar fi putut avea c decît în cadrul operei de transformare a vieții întregului popor, operă inițiată și condusă de partid. Această schimbare este proiectată permanent în viitor, dînd măsura încercată a scopului pe care-l avem atins, datorită cunoașterii liniei politice a partidului, a operei ce se vîrșește sub ochii noștri sub învîrșirea științifică, înțeleaptă a partidului. Însăși însușirea ideologiei

marxist-leniniste este un factor organic integrat în contextul tuturor componentelor conștiinței muncitorești. Linia politică a partidului este însușită în procesul transpunerii ei în viață, fiind asimilată profund. E o însușire conștientă și în același timp afectivă, deoarece ea corespunde intereselor vitale ale fiecărui muncitor.

M. CERNEA: Aș dori să menționez că tocmai din acest motiv fenomenul creșterii continue a volumului de cunoștințe, a nivelului înțelegerii și a gradului de cultură al muncitorilor trebuie înțeles ca un fapt ce evoluează în relație strînsă de cauzalitate cu interesele cele mai directe ale muncitorului, ale colectivității noastre socialiste. Cunoștințele tehnice și profesionale, nivelul calificării profesionale în continuă ascendență reprezintă, indiscutabil, o trăsătură caracteristică pentru profilul spiritual al muncitorului din țara noastră. Dar întregul său univers de gîndire se supune aceluiași determinări, prin urmare mi-aș permite să subliniez încă o dată caracterul unitar al acestui proces.

REDAȚIA: *Este știut faptul că aceste schimbări s-au petrecut și se petrec într-o luptă necurmată între rămășițele vechii mentalități și tendințele noi care-și fac loc pe scară din ce în ce mai largă în conștiința muncitorească.*

F. DOROBANȚU. Fără îndoială, lupta dintre vechi și nou este o realitate. Se poate constata în ce direcție se deplasează raportul de forțe angajate în această luptă observînd, de pildă, descreșterea numărului cazurilor de indisciplină sau al abaterilor de la normele de conduită admise și respectate de în-

Cererea tot mai mare de cărți și tipărituri poate fi ilustrată și de dinamica numărului de cărți și broșuri editate în ultimii ani. În 1962, de pildă, au fost înregistrate 1 907 titluri de cărți și broșuri în domeniul științelor și problemelor sociale (29 990 000 exemplare), 263 titluri în domeniile științelor naturii și matematică (tiraj 1 226 000 exemplare), 2 496 titluri în specialități tehnice, industrie, agricultură, medicină (12 654 000 exemplare). În același domenii, cifrele anului editorial 1964 s-au prezentat astfel: științe și probleme sociale — 2 207 titluri, 34 354 000 exemplare; științele naturii și matematică: 646 titluri, 1 233 000 exemplare; tehnică, industrie, agricultură, medicină: 3 184 titluri, 10 856 000 exemplare. Numărul bibliotecilor sindicale din întreprinderi și cooperative meșteșugărești a fost în 1964 de 5 156 din care mai mult de 1 230 conținînd în depozite între 500 și 1 000 de volume. Numărul volumelor eliberate cititorilor în aceste biblioteci a fost de 9 205 000, iar cel al cititorilor înscriși de 1 982 000.

tregul colectiv. O asemenea constatare este ușor de făcut în uzina în care lucrez și cred că nu numai aici.

H. CAZACU: Rămășițele vechiului se mai manifestă încă, dar ele sînt condamnate la dispariție chiar și în domeniul vieții particulare, de familie, a muncitorilor, unde ochiul critic al opiniei publice pătrunde mai greu. Însă tocmai prin faptul creșterii eficienței în acțiune a acestei opinii publice — urmare a creșterii continue a nivelului spiritual al muncitorilor și al îmbogățirii universului lor moral — ponderea vechilor mentalități se reduce continuu în comportamentul individual al muncitorului.

M. CERNEA: E adevărat, geneza noului conținut de conștiință are de învins obstacole ridicate de urmele vechii educații menținute prin inerție. De aceea dezvoltarea conștiinței socialiste ni se înfățișează ca un ta-

blou al înfruntării continue dintre vechi și nou. Din acest motiv activitatea educativă care are loc în uzină prin metode diverse, cum ar fi studiul în cadrul formelor de învățămînt politic, participarea la consfăturile de producție etc., trebuie să se desfășoare nu „în general”, ci în mod diferențiat, după cum o cer împrejurările concrete.

V. BĂRAN: Elementele puse în evidență pînă acum au, desigur, valoarea de a defini componente esențiale ale profilului spiritual al muncitorului. Nu trebuie să uităm însă că fiecare trăsătură de conștiință prezintă implicații multiple în întreaga personalitate a omului.

F. DOROBANȚU: Firește, în viață nu se întîlnesc trăsături ome-nești ci oameni, oameni vii, cu interese, preocupări, pasiuni, sentimente etc., iar separarea acestora, atunci cînd este operată în discuție, trebuie făcută astfel încît să nu se uite nici un moment unitatea lor.

AL. BĂGHINĂ: Muncitorul care se evidențiază printr-o atitudine înaintată față de muncă, față de colectiv, care își ridică neconținut nivelul de cunoștințe devenind un om instruit, înregistrează schimbări vizibile și în viața lui de familie, ca și în oricare împrejurare. Altfel nu se poate.

H. CAZACU: Și pentru că vorbim de profilul spiritual al muncitorului de azi ar fi nimerit, cred, să extindem discuția și asupra profilului spiritual al muncitorului de mîine, care există în germene încă de pe acum, trăsăturile lui esențiale putînd fi întrevăzute.

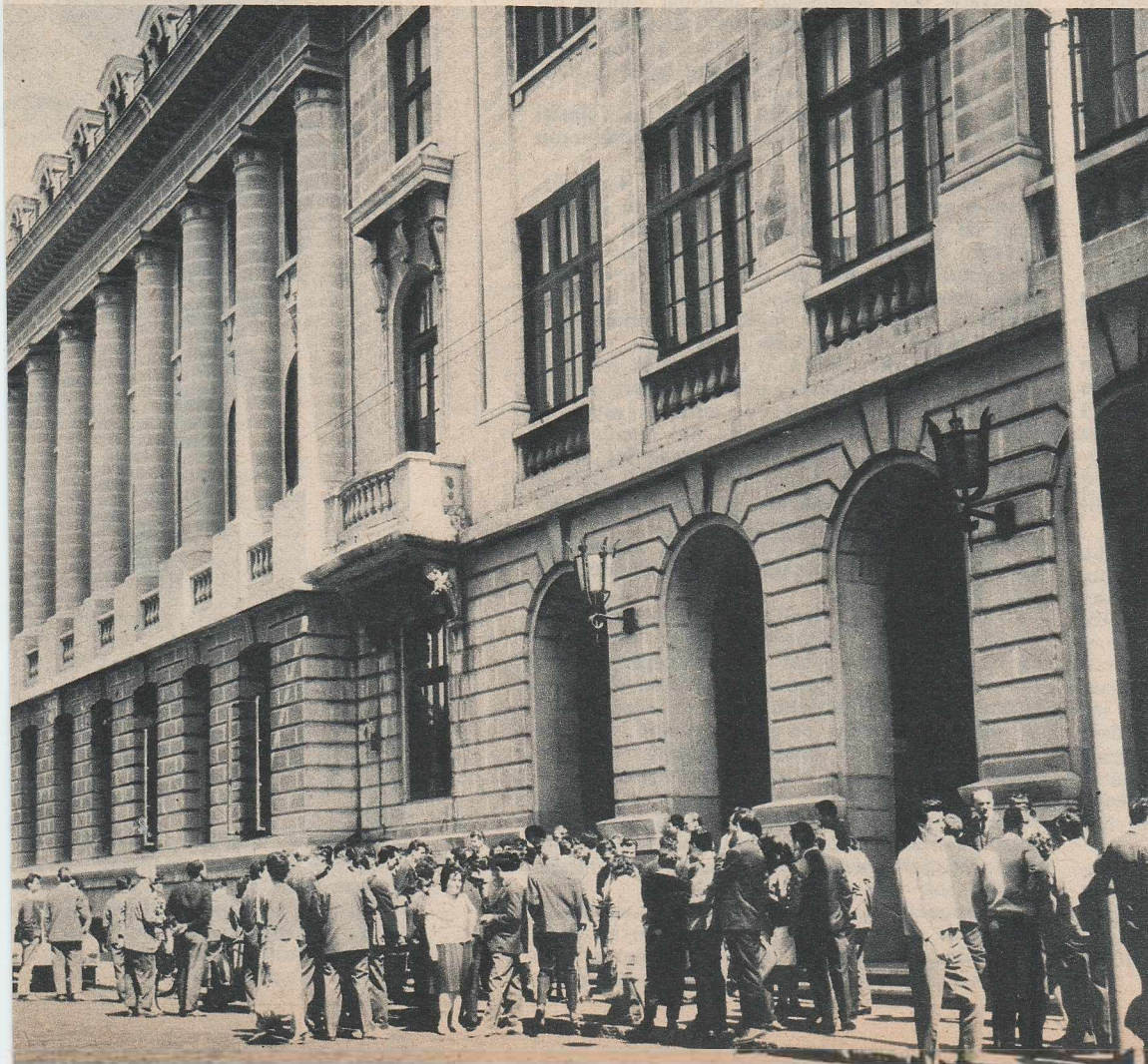
V. BĂRAN: Am mers o dată cu un trenuleț de munte împreună cu muncitorii care se duceau dimineața la lucru pe șantierul unei fabrici aflate în construcție. Oamenii vorbeau despre fabrica lor și mie mi-a apărut atunci imaginea acelei lucrări — deși la fața locului nu se vedeau încă decît începuturile fundației — fiindcă din caracterizarea făcută de acei muncitori răzbătea siguranța lor, competența, forța de creație, dacă vreți. E un sentiment pe care l-am încercat nu numai atunci. În condițiile social-istorice în care trăim, previziunea — realistă și sigură — este nu numai necesară, ci și pe deplin posibilă.

AL. BĂGHINĂ: De altfel întreaga operă de mari prefaceri înnoitoare ce se săvîrșește în țara noastră, în anii noștri, are la bază imaginea clară a viitorului pe care-l înfăptuim.

Politica partidului nostru este o călăuză și un îndemn.

N. RĂDULESCU

concurs de admitere la Institutul de științe economice din București, curs fără frecvență. În fiecare an de oameni ai muncii de diferite vârste și profesii se pregătesc să înceapă o nouă perioadă de studii.

În discuție:
eroii
din
dramaturgia
originală

dialog despre teatru

CU:
TATIANA IEKEL
și
OCTAVIAN COTTESCU

(II)

■ CE CREDEȚI DESPRE PERSONAJELE CONTEMPORANE PE CARE LE-AȚI INTERPRETAT? ■ CÎND CONVENȚIA TEATRALĂ SE ÎNȚILNEȘTE ADEVĂRUL VIEȚII... ■ ...ȘI CÎND AUTENTICITATEA ÎNȚÎRZIE LA ÎNȚILNIRE ■ PÎNĂ UNDE MERGE DREPTUL ACTORULUI DE A „RECR PERSONAJUL? ■ PREFERAȚI DRAMA SAU COMEDIA? PIESELE DE SITUAȚII SAU DE IDEI? ■ DISTRIBUȚII ȘABLON SAU OBOSEALĂ INTERIOAI ■ ROLURILE FEMININE — ROLURI VITREGITE.

In prima parte a anchetei noastre ați putut citi interviurile luate actorilor Eugenia Popovici și George Constantin. Relatăm în încheiere discuțiile pe aceeași temă purtate cu actrii Tatiana Iekel și Octavian Cottescu.

TATIANA IEKEL:
„Într-o piesă originală, fiecare rolșor trebuie desăvîrșit lucrat”.

Tatiana Iekel nu o poate uita pe Caterina din „Marele fluviu își adună apele”.

— Nu numai pentru că îmi oferea un generos material actoricesc — mă obliga să trec în cele câteva ore ale spectacolului prin vârstele unei întregi vieți — ci pentru că rolul acestei luptătoare comuniste era scris cu multă căldură și sinceritate, cu o simplitate cuceritoare. Deveneam Caterina cu multe ore înainte de a intra în scenă și personajul rămânea în mine vreme îndelungată după terminarea spectacolului. Cred că Dan Tărchilă a adus unul din cele mai emoționante omagii femeii luptătoare din zilele noastre.

— Dar iată că, recent, prin personajul din „Cu tot soarele pe masă” el nu v-a mai servit în aceeași măsură. Spectacolul, generat de un text slab, a rămas siab.

— Pentru că autorul, cred eu, nu a mai fost el însuși, pentru că a vrut să recurgă la simbol atunci cînd condeiul lui se pretează mai ales la concretețe, la simplitate directă. A și ales pentru demonstrație o poveste nesemnificativă.

— Neverosimilă, mai ales: a demonstra un așa-zis egoism masculin prin refuzul de a afla trecutul femeii iubite ni se pare un argument lipsit de fundamentare psihologică, ca să nu mai vorbim de contextul social în care se petrece acțiunea... Ați interpretat însă și câteva din eroinele lui Dorel Dorian. Ce părere aveți despre ele?

— Sînt totdeauna femei inteligente, cultivate, energice. Uneori chiar cam prea inteligente, prea cultivate, prea energice. Adică ușor prețioase, ușor artificioase, folosind un limbaj excesiv intelectualist. Și totuși tovarășia lor e reconfortantă, te simți efectiv mîndră știindu-te contemporana unor asemenea eroine. Sînt totdeauna interesată de piesele lui Dorian. Dar dacă mă veți întreba ce rol aș dori să joc într-o piesă originală, vă voi răspunde și eu ca și Eugenia Popovici (despre care vă rog să notați că o admir și o prețuiesc nespus): un rol de comedie. Vrem să rîdem pe scenă, să ne bucurăm împreună cu spectatorii.

Țin însă să precizez. Nu un rol de comedie iscat dintr-un conflict superficial, vodevilesc, ci unul într-o piesă pornită din viață, din actualitate, un rol optimist, reconfortant, funcțional educativ prin risul pe care-l degajă împotriva unor rămășițe dintr-o veche mentalitate.

OCTAVIAN COTTESCU:
„Pentru un punct de vedere personal asupra textului”.

— M-ar tenta să răspund mai ales la una din întrebările dv., cea privitoare la dreptul regizorului și actorului de a transfigura scenic textul, de a-și spune un punct de vedere personal asupra lui, mai ales cînd e vorba de o piesă originală.

— Este într-adevăr o problemă foarte controversată la ora actuală.

— Exact: controversată. Există voci care pretind că imaginea pe care autorul o are la masa de scris în legătură cu lumea piesei e suficientă pentru a ajunge la spectator. Argumentul? „Nimeni nu poate cunoaște mai bine ca mine intențiile pe care le-am avut scriind”. Mi se pare o autocrație care desființează anticipat funcția artistică a creatorilor spectacolului; în felul acesta, teatrul e negat ca specie artistică și am putea lăsa foarte bine dramaturgia între coperte, invitînd spectatorul la librărie...

— Să înțelegem prin aceasta că sinteți pentru o intervenție masivă în transpunerea scenică a unei piese?

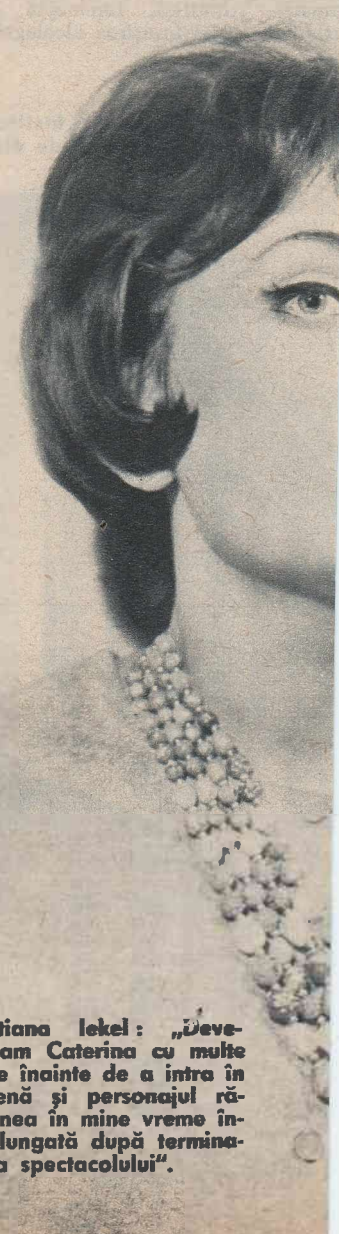
— Masivă nu, dar în orice caz personală. Și nu e numai părerea mea, ci și a unor dramaturgi cu care teatrul nostru a colaborat. Doriți, desigur, exemple. Iată-le: Grigore, eroul piesei „Portretul”, conceput de Al. Voitin într-o tonalitate gravă, a fost văzut de regizorul Vlad Murgur și de mine, ca interpret, cu o anume luci² ditate critică, cu o ironică detașare — ceea ce dădea o altă perspectivă, o altă lumină relațiilor dintre personaje. Acest punct de vedere a fost acceptat de autor, care a ratificat astfel și această viziune asupra piesei. Aș remarca, în aceeași ordine de idei, și atitudinea lui Aurel Baranga față de inventiva, spirituală montare a „Mielului turbat” realizată la mulți ani după premieră de Dinu Cernescu.

— „Nu sînt turnul Eiffel” e o experiență mai recentă, cea mai nouă piesă originală în care jucați...

— Și poate cea mai edificatoare din acest punct de vedere: Ecaterina Oproiu nu numai că ne-a acordat dreptul unei exprimări proprii (și noi aveam un precedent remarcabil, spectacolul de la Piatra-Neamț, față de care țineam să dăm un răspuns propriu textului); dar autoarea venea — în cursul repetițiilor — în întîmpinarea intențiilor noastre, intervenind cu tăieturi sau adăugiri de replici unde și dacă se simțea nevoia. După părerea mea, această bună colaborare între autori și teatru constituie o condiție esențială pentru dezvoltarea dramaturgiei noastre noi.

— Spuneți-ne, tovarășe Cottescu, nu considerați că ați început a fi nedreptățit de regizori fiind distribuit cu insistență cam în același gen de roluri? Sînt roluri care invită oare-

Tatiana Iekel: „Deveneam Caterina cu multe ore înainte de a intra în scenă și personajul rămânea în mine vreme îndelungată după terminarea spectacolului”.

cum la manieră, care pretind o anume detașare dublată de autoironie: vezi Cristofor sau Romulus din „Costache și viața interioară”. Nu vă simțiți în primejdie?

— Ceea ce spuneți dv. că a devenit în ultimii ani un specific al meu îmi place să cred că e totmai rezultatul unor eforturi de înnoire a mijloacelor artistice. Până la întâlnirea mea cu regizorul Lucian Pintilie eram considerat un actor de sensibilitate, de o anume molcomă blîndețe (jucaam în „Livada cu vișini”, „Pădurea”, „Învățătoarea”); și numai pasiunea lui de a descoperi și a valorifica în actori resurse nebănuite l-au făcut să îmfîmpine riscurile, zîmbetele neîncrăzătoare și să mă distribuie în roluri complet deosebite ca factură de ceea ce făcusem pînă atunci. Profesional, a fost pentru mine o experiență deosebită: aveam nu numai de subliniat trăsături omenești reale (la Cristofor: răsfațul, superficialitatea, egocentrismul), ci totodată să le și condamn cu causticitate. Trebuia să trăiesc personajul și totodată să-l privesc cu ironie lucidă.

— Sperăm totuși că nu vă veți fixa numai la acest gen de personaje.

— Sigur că nu. Dacă îmi doresc să interpretez vreun personaj, el rămîne mai departe Cerchez din „Ziaristii” lui Mirodan. Aș vrea să fac personaje cît mai vii, mai adevărate, în piesele lui Horia Lovinescu — pentru densitatea ideilor pe care el le dezbate; în piesele lui Everac — pentru forța realistă cu care știe să portretizeze; în piesele lui Baranga — pentru farmecul cu care știe să mînuiască dialogul; în piesele lui Mazilu

— pentru știința lui de a crea și mișca personaje-esențe

Deci, fără a intra în ample teoretizări, aș vrea să întruchipez scenic pe omul epocii socialiste, pe contemporanul nostru care se dovedește — pe zi ce trece — a nu fi un ins chiar atît de „simplu”. Și nu e de loc „simplu” acest om, pentru foarte firescul motiv că viața nouă pe care o durează pe toate planurile îi pune din plin probleme tot mai complexe pe care trebuie să le rezolve. Și nu pot fi rezolvate aceste probleme fără stăpînirea unei înalte pregătiri; aceasta nu se poate obține fără eforturi și, mai ales, fără pasiune. Pe acești constructori ai socialismului, pasionați ai unor noi cercetări, ai unor eficiente și inedite rezolvări în toate domeniile de activitate omenească — de-a lungul anilor crescuți, educați și însuflețiți de partid — aș dori să-i aduc, prin intermediul scenei, în fața publicului nostru dornic să-și afle înfățișate artistice, și la teatru frămîntările lui creatoare... Pînă atunci inima îmi e tot la Cerchez.

P.S. Ținem să notăm, la capătul acestui interviu, că Tatiana Iekel — actriță de talent recunoscut, deținînd mai ales roluri principale — a cerut să facă figurație în piesa lui Everac „Simple coincidente”. Drept care, stă o seară întregă în teatru pentru a trece de două ori prin scenă și a rosti din culise trei replici. „Într-o piesă originală, fiecare rolitor trebuie desăvîrșit lucrat”. Cred că nu e nevoie de alte argumente pentru a ilustra atitudinea unor actori (în același „rol” se află și Tudorel Popa) față de dramaturgia românească.

**Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER**

Octavian Cotescu: „Dacă ar fi să-mi aleg un rol din dramaturgia originală, m-aș opri fără ezitare la Cerchez din «Ziaristii» lui Mirodan”.

play-back

În dicționarele englezești de mai multă vreme în uz nu găsim acest termen. Îl întâlnim pe butonul de la magnetofon care derulează banda de-a-ndărăteala, făcînd-o să chîcăie atît de grăbit și de strident, încît a devenit un clișeu pentru cineasți s-o utilizeze ca ilustrație sonoră în scenele de ceartă fără cuvinte între două femei. La televiziune, play-back desemnează o tehnică de fiecare zi: concertele din studio se preînregistrează pe bandă. În timpul emisiiei, orchestra și soliștii cîntă din nou, dar sunetul care ajunge la noi este cel conservat din ajun. Așadar, din punctul de vedere al telespectatorului, e ca și cum s-ar mima doar interpretarea melodiei transmise de magnetofon. Fără îndoială că dacă n-ar fi prezentat avantaje multiple metoda nu ar fi devenit o normă de lucru a televiziunii de pretutindeni. Înregistrarea prealabilă se face în cabine insonorizate, fără zgomotosul du-te-vino al camerelor de luat vederi și al altor obiecte, atît de supărător în timpul emisiunilor de teatru din studio, de pildă. Fiecare cîntec se poate repeta integral sau parțial pînă va tinde spre perfecțiune. Bilbielile, notele false, intrările peste rînd se șterg pur și simplu de pe bandă. Se exclud o multime de accidente penibile, între care și tracul.

Prețul este prea adesea naturala, credibilitatea. Nu toți interpreții reușesc să se sincronizeze pînă la confundare cu ei înșiși, cei de ieri. (Ați observat cum cei care au destulă experiență ca să știe cît le va fi de greu să deschidă gura pentru prima notă în fracțiunea de secundă cînd această notă se va auzi, preferă să înceapă cîntecele cu spatele spre noi?) Uneori, în timpul unei emisiuni muzicale cîntate dinainte, elementele factice se aglomerează peste măsură. Ceva mai de mult, am văzut un spectacol transmis în play-back la care s-a mers atît de departe cu simularea, încît tinerii artiști mimau din cînd în cînd sorbirea unei cafele. Dar, vai, și ceștile fuseseră golite înainte de începerea emisiunii (sau nu fuseseră umplute niciodată, ceea ce e cam același lucru).

Experiența transmisilor directe din săli de spectacol arată însă că n-ar fi nevoie să se abuzeze de play-back. Cînd camerele stau cumînți în cele câteva locuri fixate dinainte, cînd microfoanele sînt amplasate judicios, calitatea sonoră nu este în suferință. Și, de obicei, sistemul este avantajos și din punct de vedere vizual, pentru că stînjenește goana anumitor regizori după unghiuri „de efect” și după jocuri de lumină care au stricat practic cîteva pelicule românești de varietăți (e vorba în special de momente coregrafice).

Principala slăbiciune a concertelor de muzică ușoară mimate constă în influența psihologică inhibantă pe care o exercită sistemul asupra majorității interpreților. Din păcate, foarte pușini dintre ei știu să realizeze consonanța necesară dintre ceea ce cîntă și mișcarea scenică. Margareta Pislaru a făcut o adevărată demonstrație cu prilejul apariției ei la Studioul A de duminică 17 aprilie. Marea plăcere pe care am avut-o cu toții văzînd-o și auzînd-o se datorează în egală măsură seriozității cu care și-a cultivat vocea și aplicației cu care a învățat să danseze. Pe Margareta Pislaru șicanele tehnicii moderne n-o mai pot deranja, pentru că ea și-a însușit temeinic arta cîntatului pe scenă. Dar stîngăcia celor care ezită între a cînta înepenși într-o poziție dizgrațioasă (sau, dacă preferați, grațioasă) și a se agita fără noimă și fără frumusețe este accentuată în atmosfera artificială, ireală, a play-backului.

Emisiunea „Euterpe și Terpsihora” le explică școlarilor că, din cele mai vechi timpuri, muzica și dansul au fost îngemănate. Ar trebui ca acest adevăr elementar să intre în conștiința tuturor cîntăreșilor pe care micul ecran ne face să-i și vedem, nu numai să-i auzim. În orice caz, pe lista realizatorilor emisiunilor muzicale nu figurează de obicei un coregraf răspunzător pentru mișcarea scenică. Teatrele au început să folosească în mod curent serviciile specialiștilor dansului chiar și pentru spectacolele fără pic de muzică în ele. Cu atît mai necesară ar fi preocuparea pentru îndrumarea calificată a evoluției în scenă a cîntăreșilor de muzică ușoară. Foarte tînăra și promițătoarea formație „Andantino” a fost teribil de handicapată de modul ciudat, mecanic, nemuzical, în care se mișcau chitaristii.

Dar aceasta nu mai are nici o legătură cu procedeul care a dat titlul cronicii de mai sus.

P.S. Un exemplu de folosire inteligentă a play-backului: spirituala emisiune „Serenaadă cu bucluc”.

Felicla ANTIPI

la o „clinică” a metalelor

■ CERCETĂTORII DIN TIMIȘOARA
ÎN LUPTĂ CU CAVITAȚIA ■ TURBI-
NELE SE ÎMBRACĂ ÎN PLATOȘE
■ CĂI FERATE FĂRĂ JOANTE ■
JETUL DE PLASMĂ TAIE METALELE

Era prin 1875. Un fapt neobișnuit făcea vilvă în lumea constructorilor de nave: două dintre cele mai moderne vase construite pe atunci în Italia, „Lusitania” și „Mauritania”, la puțin timp după lansare, au suferit grave avarii la elice. N-a trecut mult timp și la centrala electrică din Jaițe (Bosnia) s-a observat că palele turbinei s-au distrus după o funcționare de doar câteva săptămâni. Și într-un caz, și în celălalt, constatările erau surprinzătoare de asemănătoare — și multă vreme specialiștii n-au putut determina cauza lor. Abia într-un tirziu oamenii de știință au ajuns la concluzia că era vorba de un fenomen necunoscut pînă atunci, pe care l-au numit *cavitație*.

După cum se știe acum, acest fenomen intervine într-un curent de lichid, și anume în zonele în care — la anumite viteze mari — presiunea scade foarte mult. Atunci apar în lichid bule de gaze — discontinuități — a căror implozie (turtire) este însoțită de șocuri puternice ce exercită o acțiune mecanică destructivă asupra metalului cu care erau în contact bulele.

mașini bolnave de „cancer”

Făcînd analogii medicale, specialiștii au numit cavitația „cancerul” mașinilor hidraulice. Cum acest „cancer” amenință nu numai elicele vapoarelor, ci și turbinele centralelor electrice, pompele și alte mașini hidraulice în care vitezele devin tot mai mari în vremea noastră, oamenii de știință din întreaga lume au pornit o adevărată campanie împotriva cavitației. În țara noastră cercetările au început de mai mulți ani, ele desfășurîndu-se cu precădere la Centrul de cercetări tehnice al bazei din Timișoara a Academiei Republicii Socialiste România.

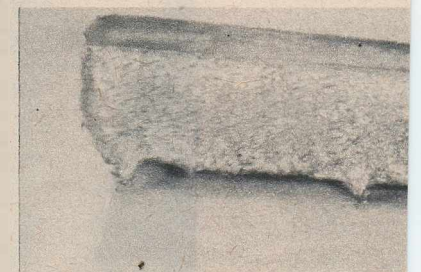
La prima vedere laboratorul secției de mașini hidraulice, în care se desfășoară bătălia împotriva cavitației, face impresia unei hale spațioase de uzină. „Ghidul” nostru în acest labirint de utilaje a fost conf. univ. Iosif Preda, laureat al Premiului de Stat.

— Aici — ne spune interlocutorul nostru — studiem diferitele caracteristici ale mașinilor hidraulice, un loc important în investigațiile noastre ocupîndu-l sensibilitatea lor la cavitație. Se fac cercetări deci pentru a se stabili formele optime ale diverselor organe mai importante ale turbinelor și ale altor agregate. Studiul este complex, mașinile fiind analizate în ansamblu. Deoarece noi sîntem un institut de cercetări, studiile au, în primul rînd, un caracter fundamental, dar ele oferă totodată și numeroase soluții cu aplicații practice imediate. De altfel, ar fi și greu să tragi un hotar bine delimitat între cele două domenii, care sînt strîns legate între ele și se servesc reciproc. Aparatele moderne, calificarea acestui colectiv — care a fost organizat de regretatul profesor A. Bărglăzan (1905-1960) și este condus în prezent de prof. I. Anton, membru corespondent al Academiei — au permis obținerea unor rezultate importante privind formarea nucleelor de cavitație, felul cum apar și se dezvoltă elementele ce condiționează acest fenomen.

Iată unul din standurile noastre de probă — ne spune în continuare conf. univ. I. Preda. Pe aici au trecut aproape toate turbinele cu care au fost înzestrate hidrocentralele în aval față de cea de la Bicaz, iar acum intră în probă cele ce urmează a fi instalate la Porțile de Fier. Firește, ar fi complicat și foarte costisitor să aducem aici fiecare turbină. De aceea lucrăm pe modele, copii la scară redusă ale agregatelor respective. Cu ajutorul fizicii și al matematicii, datele obținute de la asemenea „pitici” sînt transpuse de noi la semenii lor „uriași”.

Alături se află un aparat de filmat.

— O pasiune de cineast amator?
— De loc. Este o unealtă de lucru pe care o folosim destul de des. Cu ajutorul unor filmări, fie obișnuite, fie cu încetinitorul, fixăm pe

peliculă fenomenele care apar în timpul funcționării agregatelor. O dată furnizate colegilor din industrie datele solicitate, munca pe modelul unei turbine nu încetează, ci este dusă mai departe pentru a obține generalizări teoretice, pentru a pătrunde cit mai adînc în tainele fenomenelor cavitației.

sudorii... blindează turbinele

O bătălie se poate duce cu arme și mijloace diferite. Cercetătorii pe care i-am văzut lucrînd la Timișoara caută să combată fenomenele de cavitație printr-o anumită profilare a agregatelor. Dar acest lucru nu e suficient; mai e nevoie ca metalul din care se fac agregatele să reziste

solie cu liliac înflorit

de Eugen FRUNZĂ

Intiul mai izbucnește din calendare ca un ris de codană. Când îl aud, se bucură copiii și ciutele pământului. Văzduhul e mai străveziu și cerul mai înalt. Și mireasma țărinei e ca un abur tămăduitor. Și prin iarba crudă, cu mlădieri de vals chopinian, trece ca un fior al primelor iubiri.

Chemare a tinereții, zi de Întii mai, zburdălnicie cu liliac înflorit și cu ploii de soare. Pe cât farmec și-a hărăzit natura, pe atita speranță și demnitate îți dăruie omul. El, care înmiește lumea prin cuvânt și scapără luceferi din uneltele sale. El, care hrănește iarba și stelele cu sudoarea sa. El, omul muncii, ziditorul orașelor, semănătorul pământului, grădinarul viorilor și al poemelor fără moarte.

Când mă ridic spre cumpăna ta, frumoasă și veșnic tinără sărbătoare, văd generațiile din veacuri înfrățite în marea năzuință. Fără capăt sînt coloanele de luptători și țărnișii spre care merg se cheamă fericire. Privesc uriașa mișcare pe toate continentele, la toate vetrele — și trăiesc senzația certă a istoriei. Se înclină planeta sub pașii lor și toate ferestrele se deschid către zarea de ozon a socialismului.

Acolo, în primele rînduri ale marilor coloane, flutură și steagul nostru glorios, al României noi, întruchipată prin marea înțelepciune a partidului, prin munca fără preget a întregului popor. La sărbătoarea solidarității celor ce muncesc venim mîndri de creația noastră, cu satisfacția unei vieți demne și bogate. Venim cu gigantiștii noștri de oțel și beton, cu hidrocentralele — maternități ale luminii — cu rodnicia șesurilor brăzdate de mașini, cu noile cartiere de blocuri, cu palatele culturii, cu sumedenia de școli mai tinere ca micii exploratori de abecedare, cu liniile de înaltă tensiune și cu monumentele de marmură, cu armonia orchestrelor, a culorilor, a versului. Venim cu aripi larg desfășurate în zborul spre desăvîșire și frumusețe.

Aceasta e zestrea făurită zi de zi și ceas de ceas, cu trudă și migală, cu dirza credință în viitor. Aceasta e temelia pe care va crește neconținut, superbă, o cetate a soarelui fără apus. Aceasta e contribuția noastră cea mai de preț la lupta tuturor seminiștilor acestui pământ pentru pacea, pîinea și cîntecul lor.

Intiile de mai, du în depărtări, pe văzduh tulburător, solie frățească pentru toată lumea muncii și a păcii. Și depune pe toate frunțile celor ce muncesc cite un sărut de liliac înflorit.

el însuși „cancerului”. Aici au un cuvînt greu de spus nu atât siderurgistii, cit... sudorii. Și iată de ce: paletele turbinelor — care cîntăresc între 2 și 22 tone — se obțin prin turnare. Desigur, există oțeluri înalt aliate, din care ele ar putea să fie turnate ca să reziste cavității, dar cît de costisitoare ar fi o asemenea paletă! Tocmai de aceea s-a tras concluzia că ajunge ca paleta să fie turnată dintr-un oțel slab aliat, mult mai ieftin, iar după aceea să fie învăluită într-o „platoșă” de metal ce o blindează împotriva cavității. Astfel, agregatul nu se deosebește, în fond, de cel turnat complet din oțel înalt aliat, dar costă cu aproape 35 la sută mai puțin.

Tinărul cercetător principal, ing. Mircea Hrelescu, ne face o demonstrație cu ajutorul unui aparat de sudură automată. Banda de metal

turbine variate de tip Kaplan, iar paletele acestora vor fi blindate după originalul procedeu elaborat la Timișoara.

sudură la 30 000 grade!

Vorbind despre aportul cercetătorilor din domeniul sudurii la combaterea cavității am ajuns, de fapt, într-un nou domeniu în care oamenii de știință din Timișoara aduc contribuții de prestigiu. Cercetările în domeniul sudurii au o veche tradiție în orașul de pe malul Begăi. Ele au fost inițiate, cu mulți ani în urmă, de acad. C. Mikloși (1887-1963) care, între altele, este autorul unor noi procedee de obținere

lați de sudat liniile de cale ferată după un procedeu original. O șină de 300 m se sudează în doar 3-4 minute. Și cu toate că procedeu elaborat aici se aplică de mai multă vreme, cercetările în domeniul căii ferate fără joante nu au fost sistate, dimpotrivă, au căpătat o amploare tot mai mare.

În ultimii ani s-a abordat tot la Timișoara și una dintre cele mai noi metode de sudură — tăierea metalelor sub jetul de plasmă. L-am rugat pe cercetătorul Alexandru Vas, unul din realizatorii primului aparat românesc de sudură cu plasmă, să ne dea explicațiile necesare.

— Se știe că gazul ionizat sau plasma, cum i se mai spune celei de-a patra stări a materiei, poate ajunge la temperaturi extrem de înalte. Folosirea plasmă în aparatele de tăiere a metalelor e foarte avantajoasă. O comparație: în timp ce flacăra arcului electric are 3 000-3 200 de grade, cea a plasmă atinge o temperatură de aproape zece ori mai mare. Din cauza aceasta, tăierea cu plasmă se produce rapid, volumul de metal topit e deci mai mic, ca și zona de influență termică, astfel că se elimină aproape complet prelucrările mecanice ulterioare. La aceste avantaje mai trebuie adăugat și faptul că jetul de plasmă taie metale cu grosimi mari sau care, în general, nu pot fi tăiate cu alte procedee.

Intr-adevăr, o dată pornită din aparat, flacăra albă orbitoare se înfinge într-un metal gros de trei degete, tăindu-l ca un cuțit ce intră într-o pîine proaspătă.

— Ce gaz folosiți în aparat?

— Aparatul pe care îl vedeți utilizează azot combinat cu 12 la sută oxigen. E o compoziție oarecum apropiată de cea a aerului. Aceste tipuri de generatoare ne permit să tăiem table de 35-40 mm. Acum studiem posibilitatea de a ajunge la tăierea unor profile necesare paletelor de turbină „Kaplan”, cu grosimea de 120 mm. Aparatul respectiv este destinat constructorilor de mașini din Reșița.

Aceste cercetări, ca și multe altele efectuate în domeniul sudurii, au fost prezentate la a V-a Conferință națională de sudură și încercări de metale. Conferința s-a ținut în toamna anului trecut și a intrunit la Timișoara 526 cercetători din țara noastră, precum și numeroși specialiști din U.R.S.S., Anglia, Franța, Italia, Cehoslovacia, R. D. Germană, Elveția, Belgia, R.F.G., Polonia, Ungaria, Bulgaria și Iugoslavia.

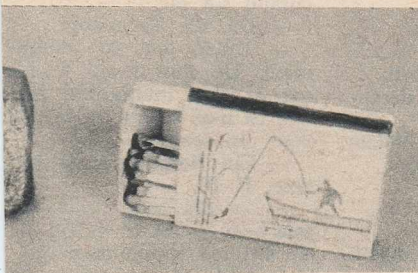
Pe lângă cele de mai sus, în cadrul centrului timișorean de cercetări se mai întreprind și alte studii interesante, cum sînt cele referitoare la oboseala și ruperile fragile ale metalelor (sub conducerea acad. Șt. Nădășan), cele din domeniul materialelor de construcție (studii conduse de prof. C. Avram, membru corespondent al Academiei) etc., menite să sprijine diferite ramuri ale industriei cu soluții originale și valoroase. Ele se concretizează în activitatea cotidiană a constructorilor de mașini, de căi ferate, a tuturor celor ce folosesc energia apelor pentru a produce, pe tot întinsul țării, forță și lumină.

Don LĂZĂRESCU

Fotografiile de Pavel POPESCU

◀ Jetul de plasmă taie cu ușurință o placă de metal...

◀ ... grosă ca aceasta.

folosită este dintre cele mai obișnuite — un oțel slab aliat și ieftin. Ceea ce este însă deosebit aici e compoziția fluxului ceramic folosit. Aceasta constă din niște granule foarte fine sub care arde arcul de sudură. În jetul de foc, din care izvorăște mănunchi de scînteii orbitoare, se petrec, în mic, procese asemănătoare celor din marile cupatoare siderurgice: metalul se aliază cu granulele, devenind oțel cu calități superioare...

„Rețeta” de flux ceramic creată de un colectiv condus de șeful secției sudură, conf. univ. Traian Sălăgean, a constituit obiectul unui brevet de invenție.

Intre acești cercetători și constructorii de mașini din Reșița există o strînsă colaborare. În cadrul planului de zece ani privind dezvoltarea energiei, adoptat la Congresul al IX-lea al P.C.R., reșițenilor le revine sarcina să producă

a căii ferate continue. De altfel, pe primele șine fără joante create în România au circulat tramvaiele din Timișoara în perioada 1937-1938; atunci șinele au fost realizate cu ajutorul cunoscutei instalații de sudură în capete, „Taurus”.

Astăzi, studiile academicianului Mikloși și ale elevilor săi sînt aplicate pe scară tot mai largă în transportul feroviar. Calea ferată București-Constanța și alte linii feroviare (care însumează circa 1 000 km) sînt realizate pe baza procedurii studiate la Timișoara. Calculele arată că pe un drum de fier lipsit de joante — în afara comodității transportului, obținută prin eliminarea șocurilor de la îmbinările liniilor — se realizează economii de combustibil (15 la sută) și la întreținere (20-25 la sută) care totalizează cam 15 000 lei la fiecare kilometru!

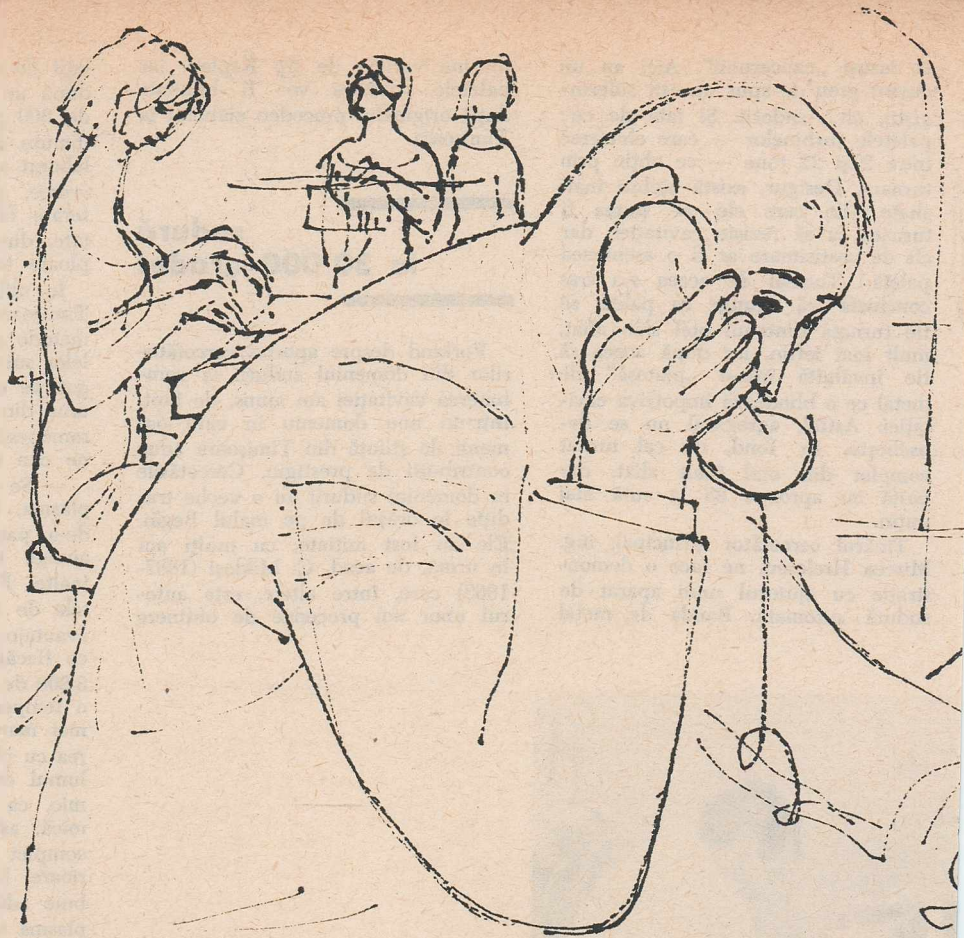
În laboratorul secției de sudură am văzut și prototipul unei insta-

Era pe la 10 dimineata și mai mult ca sigur că era într-o joi, pentru că ceea ce o vreme crezusem că fusese rigla cu care liniam tablourile contului „D” acum îmi amintesc cu exactitate că nu putea fi decât revista „Programul de radio”, cum-părată în drum spre birou și făcută sul. Cu revista făcută sul am bătut în masă când am văzut că nu pricepe ce-i spun, ba îndrăznește chiar să mă facă nebun.

Când m-a făcut nebun am vrut să-i arunc cu fotoliul în cap, dar nici eu nu știu ce m-a oprit; pe vremea aceea eram un pachet de nervi, îmi sărea țandăra din nimic.

Of, Doamne, prost mai povestesc. Sint totdeauna grăbit să ajung mai repede acolo unde lucrurile sint mai interesante și nu că sar peste

nouăsprezece ani, o adevărată colecție de fete care se înnebuneau după mine pentru că eram vesel și dansam ca un as și aveam numai costume de vară trei, plus că învățasem franceza și spaniola, plus că mă râdeam în fiecare zi și mă purtam cu ele civilizate, flori — flori, colonie — colonie, cinema — cinema, nu căscam cînd mă plictiseau sau o făceam cu mîna la gură, discret, nu înjuram, una n-a auzit din gura mea măcar „du-te naibii”. Atunci însă, în afară de aceste motive de bază, ca să le zic așa, aveam și destule altele foarte concrete. Lucram la o mare unitate CEC, scoteam fișe și confirmam la telefon soldurile din fișele acelea de evidență și chiar cu două zile în urmă fusesem avansat, pus șef peste zece fete, nici mai mult nici mai

punct, și de la capăt

Schită de Octav PANCU-IAȘI
Ilustrație de Cîk DAMADIAN

amănunte, asta n-ar fi un păcat, oamenii n-au răbdare să asculte tot felul de fleacuri, dar o pornesc dintr-un loc de unde nu se pricepe nimic, vreau să spun totul pe scurt și mă incurc mai rău decît dacă aș fi luat-o de la Adam și Eva.

Punct. Și de la capăt, domnișoară.

Era, cum spuneam, pe la 10 dimineata, într-o joi, aveam o mie de motive să fiu cît se poate de bine dispus, dar presupunînd că n-aș fi avut atîtea sau n-aș fi avut nici unul în mod special, la nouăsprezece ani, cînd cîștigii binișor și, după ultima statistică U.N.E.S.C.O., pe pămînt trăiesc peste un miliard și jumătate de femei, din care dacă excludu babele și fetițele rămîn aproape un miliard de fete, n-ai cum fi prost dispus. Ei bine, aveam

puțin decît zece. Asta era una la mîna. A doua, mă mutasem abia de vreo săptămînă, aveam camera mea, 16 mp, chichinetă, duș, dulap în perete, încălzire centrală, îmi cumpărasem o canapea, un mic bar și un fotoliu verde și tapisasem pereții cu poze de sportivi tăiate din reviste. Aș mai putea adăuga că marți Ilona îmi dăruise o cravată pe care o cumpărasem pentru înfumuratul acela de textier dar mi-o dăduse mie, pur și simplu pentru că am fost cinstit cu ea și i-am spus cîte parale face papișoiul acela, că duminică echipa mea preferată cîștigase în deplasare etc., etc. Ce să mai vorbim? La birou toate fetele se dădeau în vînt după mine, zău nu exagerez, asta-i adevărul, nu-mi place să mă laud cu succesele mele, mai cu seamă că au trecut ceva

anișori de atunci, sintem în '66 și povestea asta e de prin '62. Pe cuvînt de onoare că asta-i adevărul: se dădeau în vînt după mine, îmi aduceau sandvișuri de acasă, le duceam pe rînd la cinema și ele aveau un carnet în care își însemnau ziua cînd trebuia să le vină rîndul, ca să nu se strecoare vreo greșeală; ba Viorica mi-a propus chiar să-mi spele cămășile, ceea ce, bineînțeles, am refuzat. Eram prietenul lor, mă pricepeam grozav să fac treaba asta, credeam în ele și le iubeam ca pe niște surori; le eram prieten și lor le plăcea să-mi facă confidențe, să-mi plîngă pe umăr, să-mi aducă sandvișuri. Se stabilise între noi o legătură mai trainică și pentru că, la urma urmei, împărțeam aceeași soartă: terminasem liceul, trecusem examenul de maturitate, vi-sasem să devenim ingineri, doctori, profesori dar căzusem la examenul de admitere, intrasem funcționari, dădusem de bănuți și lăsasem visele baltă. Ne aminteam din cînd în cînd, oftam ca niște artiști proști, însă, regretul nu depășea durata oftatului, uitam repede și discutam despre altele.

La noi așa era obiceiul: la 10, în fiecare dimineată, făceam o pauză pentru gustare. În timpul acela, dacă suna cineva la telefon, nu răspundeam. Aveam și noi dreptul la cîteva minute ca să nu ne intre mîncarea cu noduri. Funcționarele de la ghișee ne cunoșteau obiceiul și în jurul orei 10 nu ne sunau decît dacă era ceva de maximă urgență.

În ziua aceea mușcam tocmai dintr-un sandviș, nu mai țîn minte cine mi-l adusesse, cînd sună telefonul. La început nu i-am acordat nici o atenție, l-am lăsat să sune

cred că mai bine de un minut, însă cum suna tocmai telefonul de pe masa mea și cum îmi sfîrșisem sandvișul m-am hotărît să ridic receptorul.

— Tu ești, Gicule? — am auzit un glas de om tînăr. Aici e Dan.

Evident, greșise cineva numărul, dar mie, bine dispus cum eram, îmi ardea de farse, așa că îi răspunsei că sint Gicu.

— Ești singur, derbedeule, sau cu cineva?

— Cu cineva.

— Blonda?

— Roșcata.

— Care, că n-o știu.

— N-ai de unde.

— Mare derbedeu ești.

— Pentru asta mă deranjezi?

— Nu. Te privește. Voiam să-ți spun că s-a făcut.

— Ce?

— Plec.

— Untle?

— La Galați. La combinat.

— Zău?

— Mîine dimineată, la cinci cinzeci, cu accelerat. Mi-am și luat bilet.

— Bravo!

— Ce-i asta, bravo? Atît ai să-mi spui?

— Dar ce-ai mai vrea?

— Am impresia că ești mahmur.

— Nu. Sint cît se poate de treaz. Și sint singur.

— Mira-m-aș.

— Crede-mă.

— Atunci ce a fost cu bravo ăla?

— Mi-a venit pe limbă. Ce-ai fi vrut să-ți spun?

— Credeam că te bucură că am scăpat de conțopeala aia.

— Firește că mă bucură.

— Intr-un fel a fost și sfatul tău.

— Eh.

— Adică, sfatul e un fel de a spune. Ai plecat tu și eu m-am luat după tine. Cum

îți merge acolo?

— Nu se compară cu conțopeala aia.

— Te cred. Săptămîna asta ești de noapte?

— Da.

— Te pomenești că dormei și te-am trezit eu.

— Cam așa ceva, dar nu-i nimic.

— Of, de m-aș vedea și eu o dată ca tine. A mers greu cu calificarea?

— Nu. Puțină voință. Deși tu mă faci derbedeu.

— E vorba mea. Ești un băiat pe cinste; dacă nu plecai tu, eu poate că n-aveam curajul s-o fac.

— Da, da. Te cunosc.

— Totuși eu îți mulțumesc. De fapt țî-am telefonat ca să-ți mulțumesc. Numai că n-aș fi vrut să te trezesc din somn.

— Era timpul să mă trezesc. E 10.

— La ora asta, acolo, fetele beau cafea. Și dulăul ăla de Crintea spune anecdote.

— Văd că te trage ața înapoi.

— De loc. Parcă nici n-aș fi trecut pe acolo.

— De fapt, cînd te-ai hotărît? Te-ai certat cu cineva, țî-o fi făcut vreo măgărie dulăul ăla de Crintea?

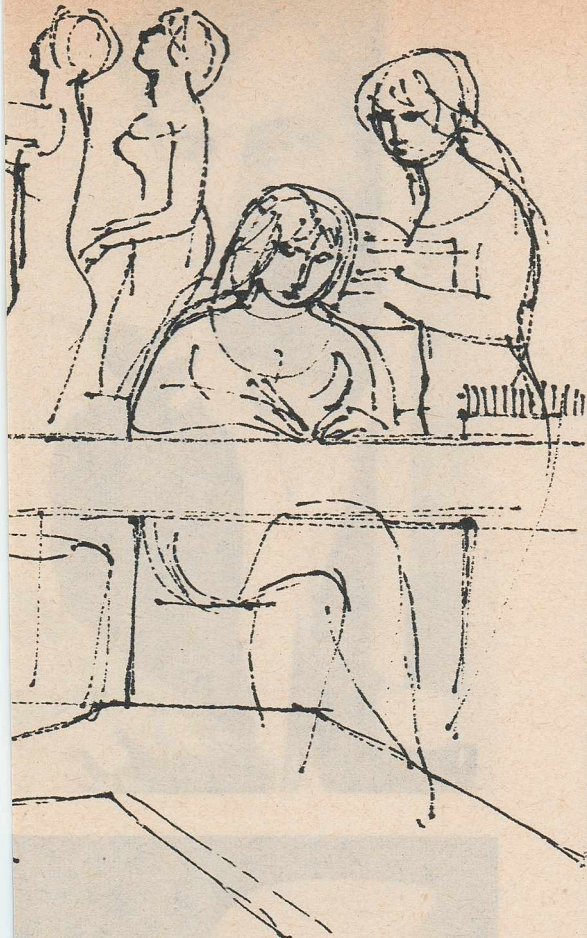
— Aș. Pe trimestrul ăsta mi-au dat chiar o primă frumoasă. Uite-așa, m-am sculat într-o dimineată și m-am gîndit la tine și la ălalalt, cum îl cheamă?, care a plecat la „Republica”...

— Nu mai țîn minte.

— Dinică, mă. Derbedeu ăla care lucra la deratizări omora șoareci și ploșnițe pe hirtie. Acum e maistru. Lă el m-am gîndit și la tine. N-a fost nici un fel de cînd. Cu cinci minute înainte de a-m da demisia s-a organizat la noi o roată și mie mi-a căzut să ridic banii peste nouă luni. Mă gîndeam tocmai că să fac cu banii, dacă să-i pur

La muzeul muktar

de Dorina RĂDULESCU

deoparte pentru un MZ. La o chestie ca asta e bine să te hotărăști pe loc. Asta-i. Încă o dată îți mulțumesc!

— Drum bun și să fii fericit, Dane.

— Mulțumesc, derbedeule. O să-ți scriu.

Am așezat receptorul în furcă și am rămas cu degetele încleștate pe receptor privind undeva, în gol, într-un pustiu care se deschisese deodată în fața mea.

— Cu cine ai vorbit? — mă întrebă o fată, poate Ilona sau Alida.

— Cu un prieten.
— Și ce voia?
— Să-mi mulțumească.
— Pentru ce?

— Pentru că am rupt-o cu conțopeala asta și m-am calificat strungar. Sau frezor. Ori poate macaragiu.

— Te ții de bancuri!
— Zău că asta voia.
— Ești bine dispus.
— Foarte bine dispus. Ștăbul o fi venit?
— A venit.
— Mă duc la el.
— Pentru fișa pierdută? Dă-o-ncolo. Nu-l mai plictisi pentru atîta.

Am apucat de pe masă revista făcută sul și am ieșit din birou. Secretara șefului mi-a spus că pot să intru la omul ei, că nu-i nimeni la el, tocmai își bea cafeaua.

Am intrat în biroul șefului fără să-l salut, uitînd că trebuie să-l salut, că așa e civilizată.

— Ce-i cu dumneata?
— Vreau să vă spun ceva.
— Urgent?
— Urgent. Plec.
— Poftim?
— Am venit să vă spun că plec.
— Nu înțeleg.
— Totuși e limpede. M-am ăturat de conțopeală.
— Tovarășe Stanciu...
— Știu. Vreți să spuneți

că sînt mahmur. Nu obișnuiesc. Am venit să vă spun că plec, că demisionez, că sînt sătul de conțopeală.

— Ești nebun!
— Vă rog să nu mă faceți nebun că...

Mă uitai la fotoliu și îmi veni să i-l arunc în cap. Am izbit doar cu sulul de hîrtie în masă.

— Nebun aș fi dacă aș rămîne. Nebun am fost cînd m-am angajat aici. Am venit să-mi spuneți cum să procedez. Trebuie să dau un pre-aviz?... Să aștept două săptămîni?... Ce trebuie să fac?

— Nu-i nevoie. Te dăm noi afară.

— Perfect. Și cînd o să se împlin minunea asta?

— Acum, chiar acum.

— Perfect. Vă salut cu toată stima.

A doua zi în zori, într-o mină cu o valiză și în cealaltă fluturînd un bilet de călătorie pînă la Galați, mergeam pe peron, în lungul trenului, și-l strigam pe Dan. La geamul unui vagon de pe la mijlocul garniturii a apărut un băiat cam de vîrsta mea și l-am întrebât dacă se numește Dan și dacă merge la combinat. Da, se numea Dan și mergea la combinat. I-am făcut semn că mă urc la el și m-am urcat.

Aveam nouăsprezece ani, dincolo de Făurei începuse să plouă și Dan și cu mine vorbeam în fața ferestrei deschise, iar de cîte ori îmi atingea fruntea sau obrazul cîte un strop, rideam și-i spuneam lui Dan că am nouăsprezece ani, rideam cu un pic de teamă ca nu cumva să fiu mai vîrstnic, ca nu cumva, fără să știu, să am douăzeci, ori douăzeci și cinci, să mă uit înapoi la tot ce n-am făcut cînd trebuia și să-mi pară rău.

Egiptul antic copleşte prin măreția lui, iar cel al epocii moderne prin contraste și efervescență.

Pe malurile aceluiași fluviu, prin nisipurile fierbinți ale aceluiași imens deșert străbat drumurile trecutului străvechi, ale unei civilizații și culturi uluitoare, ca și cele ale prezentului marilor construcții și ale prefacerilor îndreptate spre viitor.

După ce vezi marile minuni ale antichității, temple străvechi străjuite de coloși de piatră, faraoni și zei încremeniți între ruine, socotiți sute de ani ca idoli blestemați, după ce cobori în adîncul munților unde regii de odinioară și-au zidit mormintele, după ce ai văzut Sfînxul și ai urcat pînă în virful piramidelor să scrutezi oceanul de nisip al Saharei, ești surprins la Cairo de contrastul izbitor dintre linia modernă a clădirilor și vestigiile trecutului milenar ale acestei țări.

Străzile pline de lume cunosc forfota agitată și circulația intensă a marilor metropole, dar într-un loc poți descoperi, între blocuri moderne, pe neașteptate, statuia unui faraon. Indiferent la viața trepidantă din jurul său, un străvechi Ramses privește deasupra tuturor, pînă departe — acolo de unde a început istoria.

La o altă răscruce de drumuri, într-o piață vastă, pe un soclu foarte înalt, un sfînx masiv și o tină țărăncă intruchipează în piatră ideea luptei hotărîte și demne a poporului egiptean pentru libertate și independență.

Monumental intitulat „Deșteptarea Egiptului” impresionează prin mare armonie și simplitate.

Cu capul ridicat în așteptare dar cu toți mușchii încordați, Sfînxul, contrastînd cu liniștea desăvîrșită a felahiei, parcă e gata să se ridice și să sară la cel mai mic semn al stăpînei lui.

Un contrast deosebit în ținuta celor două ființe simbolice, un ritm neobișnuit de mare expresivitate. Felaha (țărăncă egipteană), care simbolizează patria, se sprijină pe trecut și privește deschis, cu fața descoperită și cu încredere, viitorul. Este opera unui mare artist al timpurilor noastre, un creator de valoare universală.

Mahmud Muktar este primul sculptor al Egiptului modern, după 17 secole în care arta mulajului, a daltei și a bronzului au fost cu totul interzise și părăsite.

Născut într-un sat din delta fluviului, cu case cafenii de lut, acest fecior de țaran, copil încă, a modelat din mlîul umed și fecud al Nilului tot ce-i trecea prin mînte: cai, cămile mergînd spre țări depărtate, oameni din satul lui, chipuri din basmele psalmodiate de cîntăreții populari, descoperînd singur calea spre arta sa.

Mult mai tîrziu a aflat de înființarea primei școli de sculptură din Cairo. Directorul școlii, sculptorul francez Guillaume Laplange, și-a dat seama de la început de valoarea excepțională a tinărului candidat, iar mai tîrziu l-a ajutat să obțină o bursă pentru a-și desăvîrși studiile la Paris.

Întors în patrie, în vîrstă de 27 de ani, el a fost primul sculptor care a poșisit în munții din Assuan, părăsiți de veacuri de sculptorii coloșilor Egiptului antic, și a făcut să răsune din nou dalta artei în vechile cariere de granit.

Eliberîndu-se de regulile rigide ale școlii

și de influențele diferiților săi maestri, și-a găsit modul lui propriu de expresie. „Deșteptarea Egiptului” reprezintă un moment hotărîtor pentru întreaga evoluție a artistului, ale cărui priviri se întorc spre trecutul îndepărtat al poporului său.

Înflăcărăt de entuziasmul general provocat de descoperirea mormintului lui Tutankamon, el studiază profund operele de artă ale sculptorilor Egiptului antic care-i stînesc o admirație fără limite.

În lucrările realizate de aci înainte, Muktar vădește o neîncetată strădanie de a-și desăvîrși opera, afirmînd o gîndire profundă, o rară sensibilitate și o uimitoare putere de a da viață proprie operelor sale de artă.

Într-una din grădinile orașului Cairo, în care verdele inundă, ignorînd soarele necruțător, într-o clădire albă, simplă, de formă cubică, este muzeul Muktar. Podețul suspendat care duce la intrarea cu coloane, în fața căreia „Vestala tainelor”, parcă din ultima epocă a artei egiptene vechi, stă masivă, mută, aidoma vechilor statui, este de fapt puntea care leagă arta trecutului îndepărtat cu arta modernă egipteană.

Nu mai că, dacă sculptorii antici și-au închinat arta zeilor și faraonilor, Muktar a dedicat-o poporului simplu în care vedea pe creatorul uimitoarelor minuni de artă ale trecutului îndepărtat, cit și al Egiptului modern.

În muzeul cu firide ca cele ale vechilor temple, pe piedestale înalte, operele mici din marmură albă, bazalt negru, piatră și bronz sînt luminate pieziș, numai pe alocuri, așa cum ar lumina soarele dacă ar pătrunde prin ferestrele.

Cu o gingășie deosebită și cu o profundă înțelegere a personajelor sale, el sculptează femeia egipteană, preoteasă a Nilului și simbol al patriei, în atitudini de o neîntrecută plasticitate și grație.

„Purtătoarea de apă”, „La marginea fluviului”, „Înapoierea de la Nil”, „Scoaterea apei”, „Fiica primei cascade” și „Logodnica Nilului” sînt lucrări în linii calme și pure, de o armonie suverană, care te fac să simți viața de toate zilele și setea de apă a acestui pămînt arid sub razele neîndurătoare ale lui Amon-Ra.

Muktar a știut să redea „Tristetea” în bazalt negru, oboseala în piatră albă, „Odihna” și dragostea în marmură („Către iubit” și „Idilă”).

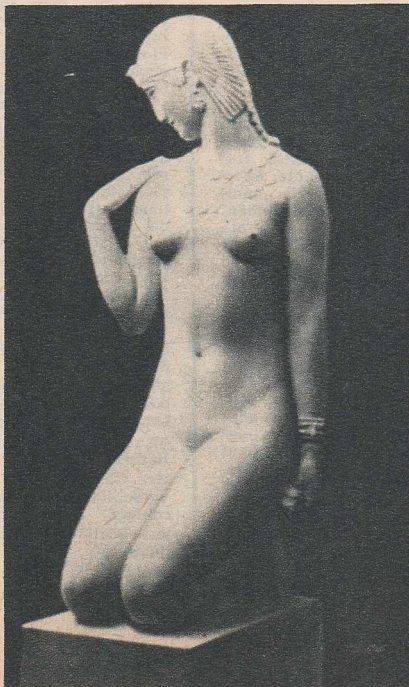
O femeie al cărui trup se reliefează prin pinzele fluturînde opintiindu-se cu toată rezistența ei în fața vîntului puternic reprezintă „Hamsinul”, vîntul deșertului, cu suflarea lui fierbinte.

Muktar a sculptat binele și răul, a cîntat în piatră sentimentele omenești, dînd personajelor sale poezia și simplitatea pe care le descoperise în liniile pure ale artei egiptene străvechi.

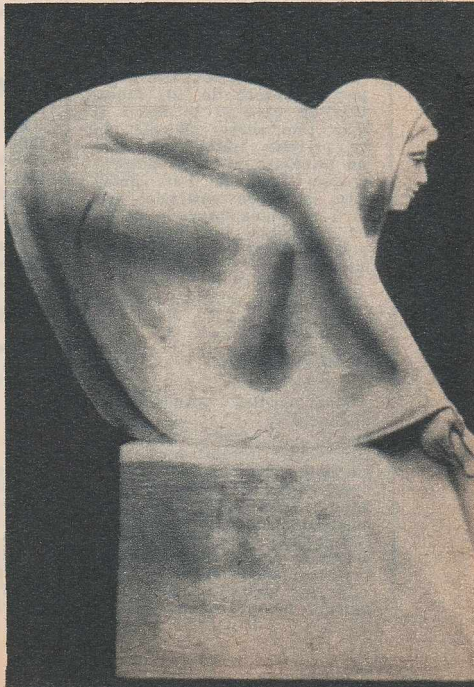
Basoreliefurile lui, care împodobesc monumentele, subliniază epopeea unui întreg popor și năzuințele sale spre o viață pașnică în care să se poată bucura de rodul pămîntului și al muncii sale.

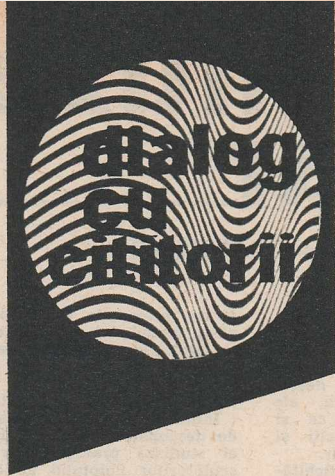
În muzeul Muktar, ca într-un templu al artei, se află sarcofagul sculptorului, alături de operele care au încrustat în ele răcoarea Nilului, arșița deșertului, suflarea de foc a vîntului Saharei și gingășia sufletească a poporului egiptean.

„Logodnica Nilului”.

„Scoaterea apei”.

două restanțe

În general răspunsul la ancheta „Unele adevăruri despre circulația” („Flacăra” nr. 49/1965), semnat de Ministerul Transporturilor Auto, Navale și Aeriene, confirmă ca juste observațiile noastre. În două privințe credem însă că răspunsurile rămân încă deficitare. Și anume: „Pentru a preveni așezarea reclamelor și a panourilor cu inscripții pe partea interioară a carburilor este necesar ca ministerele respective și sfaturile populare să ia măsuri...” Care ministere? Și ce a făcut în acest sens Direcția generală a drumurilor din M.T.A.N.A.? În legătură cu bicicliștii care îngreuează circulația pe arterele naționale, potrivit răspunsului primit se așteaptă „prelucrarea datelor recensământului circulației” pentru a se constata în ce măsură „există sectoare în care intensitatea circulației pe biciclete este mare”. Dar accidentele destul de frecvente provocate de circulația bicicliștilor pe șosele de mare trafic (așa cum a reieșit pe larg și din ancheta publicată de noi) arată că aceste sectoare sînt în general cunoscute și că deci s-ar fi impus înainte de toate unele măsuri în zonele respective.

cîteva teme

„Ca și altor cititori, îmi plac mult rubricile «Curier», «Memento» și «Dialog cu cititorii». Și eu sînt de părere că ar trebui să mărităm numărul paginilor, însă am înțeles că deocamdată nu aveți posibilitatea” — ne scrie tov. Aurel Buda din Arad. În continuare, corespondentul nostru ne roagă să publicăm reportaje cu următoarele teme:

— cum se construiesc autobuzele și troleibuzele produse de uzina bucureșteană „Autobuzul”;

— despre autotractorul românesc SR-131.

— cum muncesc și cum trăiesc membrii expedițiilor geologice care cercetează subsolul patriei noastre.

Vă mulțumim, tovarășe Buda, pentru aprecierile și sugestiile pe care ni le faceți și vom ține seama de ele. În ce privește tratatul de care ne întrebați, el este epuizat; credem însă că l-ați putea găsi la vreun anticariat sau vi l-ați putea procura de la un student medicinist din orașul vecin cu al dv., Timișoara.

o critică întemeiată

Nota critică „Ambalajul”, publicată în nr. 11 al revistei noastre, a adus după sine răspunsul întreprinderii comerciale interraionale a cooperativelor de consum din Arad. I.C.I. ne trimite o amplă scrisoare în care este recunoscută în totalitate temeinicia celor afirmate în nota mai sus-menționată. Cauzele sînt multiple: unele deficiențe în repartizarea hîrtiei

de ambalaj ca și în cea a conținuturilor pentru mărfuri, insuficienta calificare a unei părți a personalului din depozite. În încheiere, I.C.I. ne scrie: „Colectivul nostru de lucrători este hotărît să remedieze lipsurile semnalate și să contribuie la servirea într-un mod civilizată a cumpărătorilor”.

prea puțin despre valea Jiului...

Tinărul lăcătuș Friedrich Orlando Simonis din Lupeni ne scrie adesea. În ultima lui scrisoare ne mulțumește mai întâi pentru răspunsurile pe care i le-am dat la rubrica „Pe scurt” din nr. 12. Apoi ne face reproșul — oarecum meritat — de a nu ne mai fi ocupat de multă vreme de locurile unde trăiește și muncește: Valea Jiului. Înainte de a încheia ține să ne mulțumească din nou pentru sprijinul acordat în ce privește aprovizionarea regiunii cu cărți poștale ilustrate. „Acum librăriile au început să fie mai bine aprovizionate” — ne scrie corespondentul nostru.

o propunere privind liceele serale

Într-o scrisoare adresată redacției noastre, cititorul Dumitru D. Nicolae, muncitor la Uzina de piese auto Colibași și elev în clasa a X-a, secția fără frecvență, ne cerea să intervenim la forurile în drept pentru a se aproba „înființarea de secții de umanistică la liceele serale, unde nu există în prezent”. Noi am sesizat Ministerul Învățămîntului, care prin adresa nr. 42 452 ne scrie în încheiere: „Propunerile făcute de cititorul dv. au fost reținute și ele vor fi analizate cu toată atenția cînd se vor lua noi măsuri cu privire la îmbunătățirea învățămîntului mediu seral de cultură generală”.

în cîteva rînduri

Ing. M. Colceru — Sibiu. După cum dv. înșivă recunoașteți, revista noastră tratează „teme interesante aparținînd unor domenii multiple”... Tocmai acest element face ca tema dv. preferată — jazzul — să nu poată fi dezbătută atît de frecvent pe cît ați dori. Despre jazz am scris însă și vom mai scrie.

Anca — Rădăuți. Pe coperta nr. 16 am publicat portretul solistului de muzică ușoară Dan Spătaru. Puteți să-i scrieți pe adresa: Studioul de televiziune, str. Moliere 2, București. Este adevărat că Dan Spătaru va deține un mic rol în filmul „Tunelul” dar... nu va cânta.

Emilia Pistrîu — Tr. Severin. Tema propusă de dv. a fost foarte larg tratată în presa cotidiană și în săptămînalul „Lumea”. Ne pare rău, dar nu vă putem promite nimic concret în legătură cu actorul dv. preferat.

T. Paula — Birlad. N-ar fi fost mai bine ca dorința de a asculta melodia preferată să fie exprimată printr-o scrisoare adresată Radioteleviziunii române, str. Nuferilor 62-64, București? Oricum, scrisoarea dv. ne-a parvenit mult prea tirziu pentru a vă putea îndeplini cererea.

Mariana, elevă — Tirgoviște. Ne miră că păstrați anonimatul în loc să ne fi dat adresa dumneavoastră completă. Nu acesta e însă motivul pentru care nu vă promitem pe foarte curînd o copertă cu fotografia actorului preferat. Vă mai recomandăm puțină răbdare.

Anelușa I. Stoica — comuna Chiojd. Sîntem sincer impresionat de căldura cu care vorbiți de publicația noastră și ne bucurăm din toată inima că „vă împropătați cunoștințele” prin intermediul ei. Adresa dv. va apărea, astfel că nu e cazul să aveți emoții...

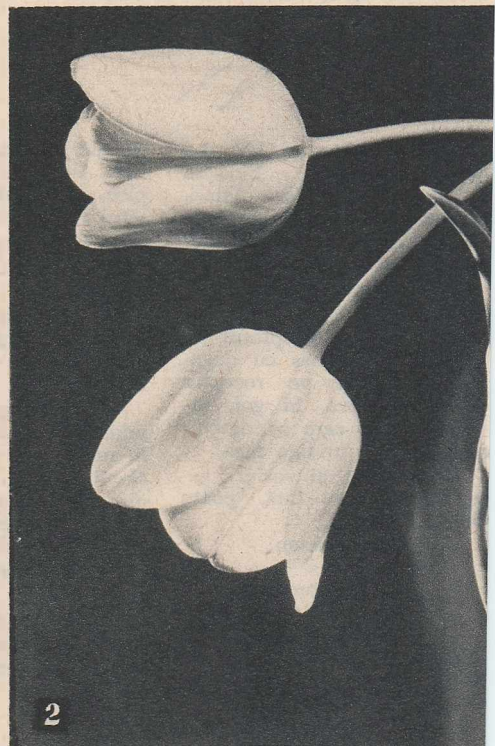
Ioan Pătrașcu — Săvinești. 1) Fiți convins că Pircălab nu va rămîne singurul sportiv care va apărea pe coperta noastră. 2) Turneul final al Campionatului mondial de fotbal din Anglia va fi, fără îndoială, reflectat și în „Flacăra”.

M. I. — Moldova Nouă. Pentru ceea ce doriți să știți nu era — credem — nevoie să păstrați anonimatul. Din păcate, tirajul nu poate fi deocamdată mărit. Cea mai sigură soluție de a primi cu regularitate revista rămîne totuși abonamentul.

S. D. — Craiova, Suciu Roberta Paula — Suceava. Pentru a vă putea răspunde, comunicați-ne urgent adresele dv. complete.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespundă: Viorica Popa, asistentă medicală, Ciocova, raion Deta, str. Victoriei 10: ilustrate; Lala Jucan, elevă, Școala tehnică sanitară, Cluj, str. Moșilor 56: teme diverse, ilustrate; Mițica Cloșcă, învățătoare, com. Racovița, raion Făurei: literatură, ilustrate; Viorica Călin, învățătoare, sat Al. Odobescu de Sus, com. Buda, raion Rm. Sărat: literatură, ilustrate; Florin Iliescu, laborant chimist, Tg. Neamț, str. Cuza Vodă 190: teme diverse, ilustrate; Petrică Pleșea, tehnician, Brăila, cartier Radu Negru, str. Simion Bărnuțiu 117: teme diverse, ilustrate; Gica Șerbănescu, elevă, Pitești, str. Șerban Vodă 128: ilustrate; Gianina Teodorescu, studentă, Bacău, str. Nufărului 44: ilustrate; Mariana Vătrăscu, muncitoare, sat Peșteana-Jiu, raion Gorj: teme diverse, ilustrate; Lidia Rădulici, Buzău, str. Credinței 7: ilustrate; Gabriela Turnea, elevă, Iași, str. Ștefan cel Mare 21: ilustrate; Constantin Ursache, lăcătuș mecanic, Piatra-Neamț, str. Ana Ipătescu 70: teme diverse, ilustrate; Tudor Trancău, muncitor, Hunedoara, str. Piața Florilor, bl. 116, sc. A, ap. 6: cinema, ilustrate; Ileana Niței, elevă, București, raion 1 Mai, str. Constituției 4: literatură, muzică, cinema, sport; Sighart Polk, funcționar, 24 ani, Moldova Nouă, reg. Banat, str. N. Bălcescu 43: ilustrate, filatelie; William Laizub, laborant, Fabrica de ciment Medgidia: teme diverse, ilustrate; Eugenia Floricel, elevă, Roșiori-de-Vede, str. Umbroasă 8: ilustrate; Florian Neagu, elev, Buzău, str. Bistriței 13: muzică ușoară, sport, ilustrate; Maria Ștefănescu, asistentă CFM, 21 ani, Sanatoriul T.B.C., Mangalia: sport, ilustrate; Friedrich Orlando Simonis, lăcătuș, 19 ani, Lupeni, Aleea Plopiilor, bl. 2, ap. 16: ilustrate; Alexandru Butiulcă, mecanic, Tg. Mureș, str. Gh. Doja 193: teme diverse, ilustrate; Lucica Spirea, coafeză, 22 ani, Tulcea, str. Păcii 171: teme diverse, ilustrate; Elena Crețu, studentă, 19 ani, Timișoara, str. Dr. Ștefan Stîncă 41: teme diverse, ilustrate.

otografii remiate

Publicăm câteva
otografii ale citito-
ui nostru Mircea
ria, E.F.I.A.P.,
re s-au bucurat de
mare succes la
lte saloane inter-
nationale:

PICTORUL — a ob-
nut medalia de bronz
al 7-lea Salon inter-
național de la Barcelona
a fost reproducă în
alogul Salonului inter-
național de la Rosario
gentina).

GRAȚIE — diploma
de onoare la Salo-
național din
japone.

GRAFICA — meda-
lia de bronz la Sa-
lonațional de la
celona și diplome de
are la saloanele in-
naționale de la Linz și
la Calcutta.

Începuturile operei

„Cum, când și unde s-a născut
teatrul liric?”

V. KOGĂLNICEANU, Vaslui

Răspunde ADA BRUMARU, muzi-
colog.

Este greu în genere să definim exact momentul în care s-a născut un gen muzical, istoria artelor fiind un proces lent, desfășurat pe spații largi, de secole. Totuși opera face o excepție, fiindcă apariția ei poate fi fixată istoricește cu precizie. Genul muzical dramatic este o creație a spiritului clarvăzător și îndrăzneț al Renașterii italiene; cele dintii spectacole de teatru liric s-au înfiripat în ultimele două decenii ale veacului al XVI-lea, la Florența, în palatul lui Giovanni Bardi, conte di Vernio. Un mănunchi de muzicieni, poeți și scriitori, printre care se

aflau Vincenzo Galilei — tatăl marelui savant — Ottavio Rinuccini, Jacopo Corsi, Emilio de Cavalleri, Jacopo Peri și Giulio Caccini, se întruneau într-un ceneclu artistic. Această grupare a rămas cunoscută în istoria artei muzicale sub numele de „Camerata florentina”. Desigur, opera nu a fost „inventată” de artiștii florentini, dar ei au meritul de a fi conturat stilul dramatic, de a-l fi precizat într-o formă clară (reprezentarea unor acțiuni însoțite de muzică fusese folosită și înaintea lor). Marele merit al florentinilor este acela de a fi dezvoltat cîntul solistic acompaniat de instrumente, care rămîne pînă astăzi mijlocul principal de expresie în teatrul muzical. Cea dintii lucrare realizată după principiile ceneclului este pastorală „Dafne” pe un text de Ottavio Rinuccini, transpus în muzică de Jacopo Peri. Ea s-a reprezentat în anul 1594, în palatul Corsi.

un pionier al rachetelor

„Aș dori să cunosc câteva mo-
mente mai importante din activitatea
savantului H. Oberth”.

Ovidiu VĂRZARU
elev, Timișoara

Răspunde dr. ing. FLORIN ZAGĂ-
NESCU.

Alături de I. V. Meșcerski și K. E. Tsiolkovski în Rusia, Robert Esnault-Pelterie în Franța, R. H. Godard în S.U.A. — profesorul Herman Oberth a fost unul dintre pionierii tehnicii rachetelor și al călătoriilor interplanetare. Născut în Transilvania, unde a și activat un anumit timp ca profesor de matematică, H. Oberth și-a început studiile și cercetările în domeniul rachetelor încă din anul 1907, publicînd în 1909, la numai șase ani de la apariția celebrului proiect de rachetă interplanetară al lui Tsiolkovski, proiectul unei astronave destinate zborului spre Lună. Racheta era înaltă de 25 de metri, iar motorul funcționa la combustibili lichizi (alcooli și hidrogen). De remarcat că folosirea hidrogenului lichid, care a permis obținerea în ultimii ani a unor performanțe cosmice deosebite, este o idee care, se pare, a fost pentru prima dată emisă de Oberth.

Cu puțin înainte de primul război mondial, Oberth a studiat o rachetă

perfecționată, folosind oxigenul și hidrogenul în calitate de elemente combustibile. Cu această ocazie el a descoperit un fenomen denumit de R. E. Pelterie „efectul Oberth”: prin introducerea în exces a hidrogenului în amestecul oxigen-hidrogen se poate obține, la o viteză a gazelor de reacție de peste 4 000 m/s, o temperatură de ardere corespunzătoare condițiilor cerute de un zbor interplanetar, cu mai multe porniri ale motorului rachetă.

În 1923 Oberth publică lucrarea „Die Rakete zu den Planetenräumen” („Racheta spre spațiile interplanetare”), în care, pe 90 de pagini de text, prezintă proiectele sale și studiul de atunci al problemei. Pentru cea de-a treia ediție (1929), scoasă sub titlul „Wege zur Raumschiffahrt” („Căile spre aviația în spațiu”), H. Oberth a primit premiul internațional „Hirsch” din partea Societății astronomice din Franța. În acea perioadă Oberth se afla în Germania, unde găsisse condițiile tehnice corespunzătoare pentru a-și construi și experimenta modelele de rachete inventate de el. Pentru încercări practice el folosea benzina și aer lichid.

În lucrările sale Oberth dezvoltă teoria fundamentală a rachetei, imaginînd și rachete mari, cu două etaje reactive, pentru zborurile interplanetare sau pentru cercetări științifice la altitudini moderate (300-400 km).

mierea și foloasele ei

„Ce importanță au produsele apicole pe plan economic și medical?”

C. MARANGOCI, Hajeș

Răspunde dr. ing. EUGEN JIANU.

Țara noastră a găzduit, în 1965, Congresul Apimondiei și a inaugurat primul Tîrg internațional de apicultură. Datele statistice ne arată că în ultimii zece ani numărul familiilor de albine a crescut la noi cu peste 12 la sută — actualmente precumpănînd stupii sistematici — iar producția de miere cu circa 18 la sută, urmînd ca în viitor să se ajungă la o producție de 3 000 tone miere anual.

Față de zahăr, care este un aliment unilateral, cu un conținut între 99,6 și 99,8 la sută zaharoză — cu un rol energetic în organism — mierea de albine este un aliment complet, care posedă și unele însușiri terapeutice, profilactice. Valoarea alimentară a mierii se ri-

dică la 3 260 calorii/kg. Totodată, 50 g miere pot asigura necesarul de vitamine B6, K, PP, C, pentru un om adult, pe zi.

Principalele caracteristici fizico-chimice ale mierii de flori sînt: apă, cel mult 20 la sută, densitate relativă — la 20°C — cel puțin 1,417, glucoză și fructoză 70-80 la sută — după proveniența mierii — zaharoză cel mult 5 la sută, cenușă maximum 0,35 la sută, substanțe nezaharoză 1,5-5 la sută etc.

Lăptișorul de matcă constituie unul dintre cele mai interesante produse ale apiculturii. El este un produs glandular salivar secretat de albinele tinere. Lăptișorul de matcă este foarte bogat în substanțe proteice, lipide, glucide, substanțe minerale și vitaminele A, B1, B2, B6, C; el mai conține hormoni, enzime, precum și factori vitali specifici care influențează, ca biocatalizatori, procesele întîme din celule.

Propolisul este o materie produsă de albine, dintr-o substanță extrasă din mugurii arborilor. Cu propolis

albinele lipesc crăpăturile din interiorul stupului. Această materie rășinoasă are proprietăți bactericide și bacteriostatice, de asemenea anestetice, care depășesc de circa 3,5 ori pe cele ale cocainei și de circa 5,2 ori pe cele ale novocainei.

Veninul de albine are proprietăți profilactice și curative recunoscute în bolile reumatismale. Este larg utilizat ca materie primă în industria medicamentelor.

Dar foloasele apiculturii nu se rezumă numai la produsele directe. Albinele asigură polenizarea plantelor entomofile. De pe urma polenizării făcute de albine se obțin mari sporuri de producție — la floarea-soarelui 789 kg semințe la hectar — 122 la sută, la soiurile de formă Anna Spath și Nectarina roșie — 45 la sută, la Victoria 59,6 la sută, Borovinka și Antonovka 34,2 la sută. Într-o livadă de meri, fructele din pomii polenizați prin albine au avut în medie, pe bucată, greutatea de 203 g, pe cînd cele din pomii nepolenizați, doar 125 g.

pe scurt

Elena Iancovici, Moldova Nouă. Cînd se dă ora exactă la radio se aud 6 semnale (în loc de 5 cum se auzeau înainte), pentru că s-a hotărît ca anunțarea orei să se facă cu 5 secunde înainte, astfel ca cei interesați să aibă timp să-și potrivească ceasul. Or, dacă primul semnal se dă cu 5 secunde înainte de ora fixă, atunci această oră fixă va fi la al șaselea semnal; într-adevăr, socotiți și dv.: 1) secunda 55; 2) secunda 56; 3) secunda 57; 4) secunda 58; 5) secunda 59; 6) secunda 60.

Ștefan Teodor, Buzău. 1) Niccolò Machiavelli (1469-1527) a fost un gînditor politic de seamă al Renașterii italiene și, în același timp, istoric și scriitor. Cancelar și secretar de stat al Senioriei republicii Florența, el a participat la toate evenimentele politice ale timpului său. Principala sa lucrare ideologică este „Principele”, în care susține necesitatea realizării unui stat național italian unitar, condus de o monarhie absolută; el considera că pentru atingerea acestui țel suveranul poate uza de orice mijloace (de aci expresiile la care vă referiți: „scopul scuză mijloacele” și „machiavelism”, acesta din urmă însemnînd lipsa oricăror scrupule în alegerea mijloacelor menite să ducă la atingerea unui țel propus). Afirmînd primatul forței și al intereselor politice asupra principiilor moral-religioase, Machiavelli nu a urmărit triumful cinismului și al amoralismului, ci a căutat în primul rînd să lovească în imixtiunea bisericii în treburile statului. Machiavelli a mai scris „Istoriile florentine” (în opt cărți), comedia „Mătrăguna”, lucrarea „Belfaor arhidiavolul” s.a. 2) Despre viața și opera lui G. Gombuc vă recomandăm studiul introductiv al lui Dumitru Micu la volumul „Poezii” (E.P.L.U.-1961). 3) O carte despre acest călător buzoian nu s-a tipărit. Au apărut însă diferite articole în presă (inclusiv în „Flacăra”, în urmă cu cîțiva ani). Vă este însă foarte ușor să aflați unde locuiește în prezent și să reinnoiți cunoștința cu el.

M. Malcan, Moldova Nouă. Iată și răspunsurile la întrebările ce ni le-ați pus. 1) Este inexactă afirmația că Eminescu n-ar fi văzut niciodată Marea Neagră; e binecunoscut faptul că poetul s-a aflat o bucată de vreme la Odessa, unde a făcut un tratament balnear; deci cel puțin o dată tot a avut prilejul să contemple nemărginirea apelor mării. 2) Fenomenul participării tot mai masive a scriitorilor la creația cinematografică este general: îl întîlnim în toate țările lumii. Și este firesc acest lucru, cinematograful fiind arta cu cea mai largă arie de răspîndire. Ca să nu mai amintim de faptul că însuși elementul pe baza căruia se turmează filmul — scenariul — este o operă literară, că el trebuie să fie deci realizat de un scriitor. 3) Inexact: Mona Lisa (Gioconda), frumoasa florentină ce a servit drept model în crearea celebrului tablou al lui Leonardo da Vinci, n-a fost soția unui notar, ci a unui florentin bogat, Francisco del Giocondo, membru al uneia din familiile avute ce constituiau clasa conducătoare a Republicii Florența. 4) Intocmai: una din particularitățile tabloului lui Leonardo o constituie minunatul suris al Monei Lisa, în jurul căruia s-au țesut numeroase legende.

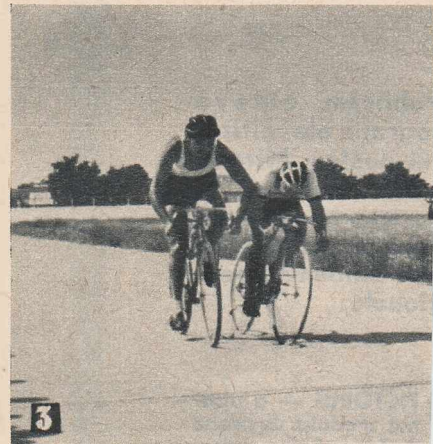
V. SILVIAN

filologii și... ochiul

De ce se cheamă oare membrana pe care se formează imaginea vizuală *retină*? Cuvîntul e latinesc, deși nu ne facem iluzia că noțiunea era cunoscută de medicii antichității. Spunînd că doar denumirea e latină, mai trebuie să facem o rezervă: latină, dar nu mai veche de 600 de ani. *Retină* e unul din relativ numeroasele cuvinte inventate de oamenii de știință ai evului mediu, iar baza lui este substantivul latin autentic *rete* (=plasă, rețea); față de *rete*, *retina* este un diminutiv. E evident că numele membranei fotosensibile a ochiului a fost creat pentru a sugera rețeaua de vase sanguine care se văd acolo. (În trecut fie spus, *rețea* este tot un diminutiv al lui *rete*, și anume *retella*, moștenit de limba română.)

Istoria *pupilei* este mai poetică și totodată mult mai veche. Cuvîntul latin *pupilla* a însemnat mai întîi „fetiță”; limbajul juridic cunoaște pînă astăzi termenii *pupil* și *pupilă*, care se referă la copiii aflați sub îngrijirea unui tutore. Imaginația poporului a îmbogățit semnificația lui *pupilla* cu un sens metaforic: „lumina ochiului”, adică ceea ce numim și noi *pupilă*. Explicația se oferă de la sine: cînd te uți în ochii cuiva, pupila reflectă o imagine minusculă, chipul omenesc redus la proporții infime. Un filolog harnic a colecționat numele date pupilei la foarte multe popoare și a constatat astfel că în peste treizeci de limbi (din familii diferite) există aceeași metaforă, cuvîntul însemnînd la origine „fetiță” sau „băiețel”.

Sorin STATI

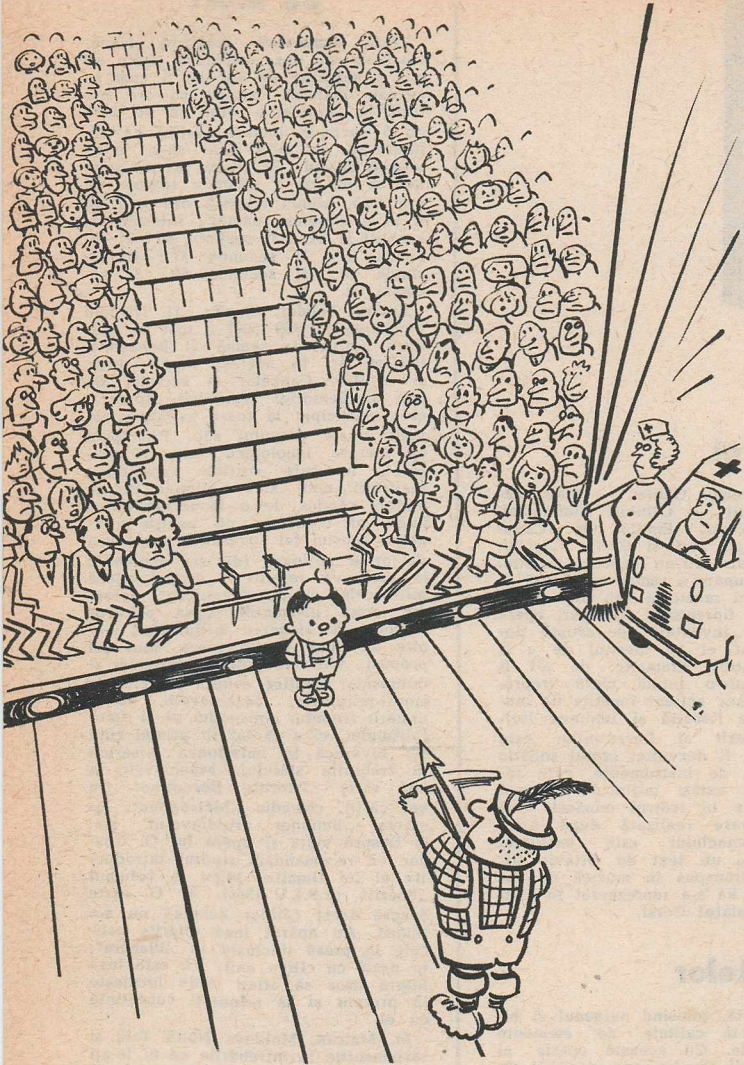

velodrom de lemn de pămînt de beton

poftiți în vagoane!

ORIZONTAL: 1) Uzina în care se construiesc locomotive diesel-electrice și locomotive electrice de 6 580 cai putere. 2) Călătorește... cu vagonul poștal — Târm. 3) Lucrător la calea ferată — Basm — Cele de tren... au glasul lor! 4) La drum! — Are în grijă... mișcarea trenurilor. 5) Șir de vagoane remorcate de o locomotivă — La capătul rutei. 6) Acesta — Gară sau haltă de cale ferată. 7) Drum, care poate fi și de fier — De la sine! — Sec! 8) Prezente la... plecare! — Culoare — A indica o direcție. 9) Indică fiecare loc din compartimente — Abis! — Gaz de sondă. 10) Jumătate de troleu! — Timbru — lute (reg.). 11) Căi de comunicație citadină — Tren urban subteran. 12) Bătură caldă — Scos în relief — Perioadă de timp. 13) De calitate superioară — Crustaceu — Bine! 14) Campioni — Văzduh — Trașeu de urmat cu trenul, vaporul, avionul etc. 15) Marchează distanța de o mie de metri de-a lungul unei căi ferate, a unei șosele etc. — Cărucior care circulă în special pe calea ferată. 16) Postmeridian — Uzină din Satu-Mare care produce vagoane, locomotive electrice de mină cu troleu ș.a. — Pe acoperiș (pl.). 17) Între șapte și nouă — Fluviu

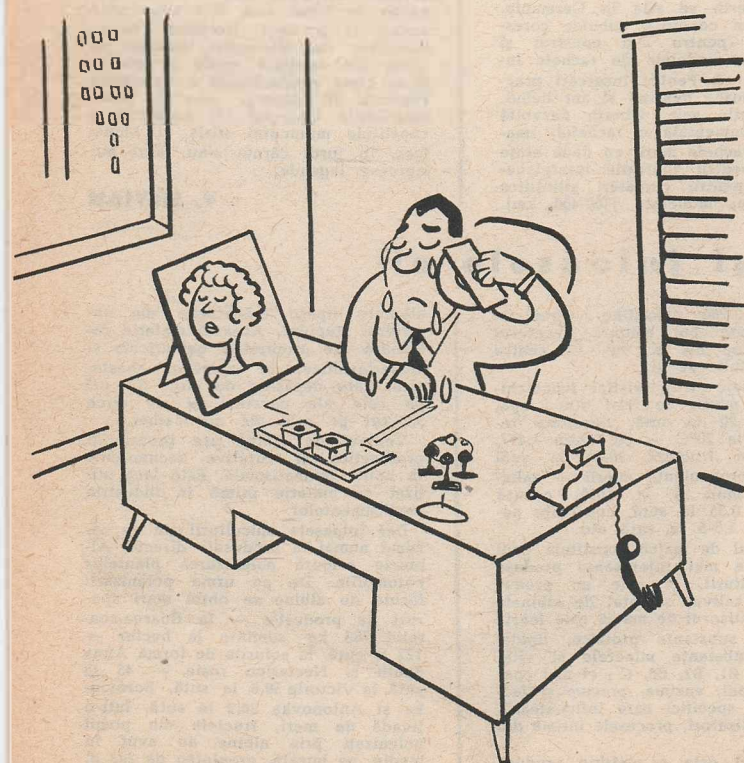
1	E	2	L	3	E	4	T	5	R	6	O	7	P	8	U	9	T	10	E	11	R	12	3
2	O	L	E	T	A	R	I	E	M	A	L												
3	A	C	A	R					T	R	O	T											
4	R	U							E	N	T												
5	T	R	E	N					S	O	S	I	R										
6	A	S	T	A					S	T	A	T	I	E									
7	M	C	A	L	E				I														
8	E	C	A	A	L	B			A	R	A	T	A										
9	N	U	M	A	R				A	A	E	T	A										
10	T	R	O						M	A	R	C	A										
11	S								R	A	Z	I											
12	F	A	I						I	E	S	I	T	A									
13	R								B	U	N												
14	A	S	I						E	N													
15	M																						
16	P	M							U	N	I	O											
17	O	P	T						M	S													
18	A	R	I	N					J	I	R												
19	R								N														
20	E	N	E	R	G	I	E		L	I	N	I											

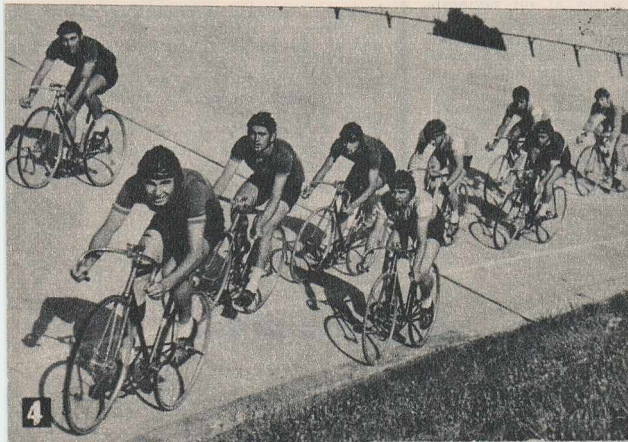
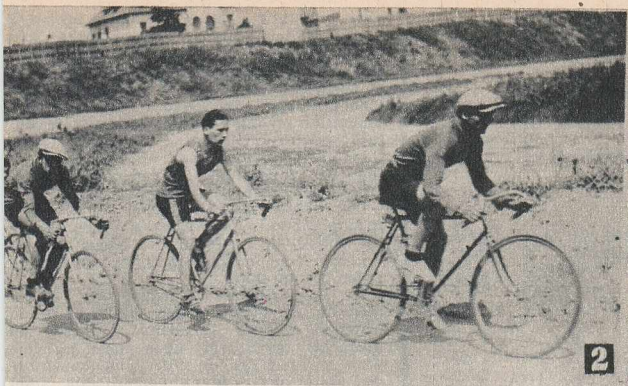
Wilhelm Tell (premieră).

UMOR

de Nell COBAR

Birocratul a fost părăsit de logodnică.

sigur că iubitorii de astăzi
ciclismului, comod instalați în
mele velodromului Dinamo, cu
și pot imagina cum arăta
velodrom cu câteva decenii în
ș. Le vom înlesni o incursi-
în istoria ciclismului nostru
velodrom cu ajutorul alătura-
fotografii.

anul 1894 a fost construit
către directorul ziarului „Uni-
ul” velodromul „Luigi Cazza-
”, devenit apoi „Velodro-
român”. Velodromul situat
Șosea” în apropiere de Arcul
Triumf de azi era construit
lemn și măsura 333 metri
1).

o bogată activitate timp
un deceniu (au avut loc și
luni internaționale, cu parti-
rea unor valoroși cicliști ita-
austrieci, ruși etc.), velo-
ul a început să se deterio-
(cum se poate vedea din
u), activitatea încetînd apoi.
ste câteva decenii (între
și 1933), pe locul unde
afilă acum complexul sportiv
mo, a funcționat un velodrom
pămînt — ca o șosea ne-
tată — măsurînd aproape

1200 metri (foto 2). Pe acest
velodrom se desfășurau și curse
de motocicletele.

În 1934, pe Șoseaua Olteniței
s-a construit un velodrom tot de
pămînt (572 metri), în jurul unei
piste de „dirt-track” (foto 3). La
insistențele federației de ciclism
de atunci acest velodrom a fost
betonat în anul 1936 și a funcțio-
nat pînă în 1945. Unii dintre
fruntașii curselor de pe velodro-
mul din Șoseaua Ștefan cel Mare
sau de pe Șoseaua Olteniței sînt
astăzi antrenori: Nicolae Ion
Țapu, Gh. Negoescu, C. Simio-
nescu, Iulian Gociman, Mircea
Mihăilescu etc.

Astăzi ciclismul nostru dispune
de un velodrom modern: „Di-
namo” (foto 4), a cărui pistă este
betonată, îndeplinind condițiile ce-
rute unei asemenea amenajări.

Diferența dintre „liniile” bi-
cicletelor, echipamentul cicliștilor
și construcția pistelor vorbesc de
la sine despre etapele evolutive
ale ciclismului nostru de velo-
drom...

Em. IENCEC

Anglia — Textilă. 18) Arbust
fructe comestibile — Fructul
gului — Colț de piatră (reg.).
9) Șansă — Jumătate de halbă
Intrări. 20) Forță, putere —
rumul trenului.

VERTICAL: 1) Distanța dintre
țele interioare ale celor două
ne de cale ferată — Fixează
e și traverse șinele de tren. 2) Sînt
rezervate la rapid, accelerat, ex-
res — Trenuri locale de pa-
geri — Unul dintre cele mai
ngi tuneluri de cale ferată din
me. 3) Nume de față — Tre-
ul... de aterizare al avioanelor
— Schimburi. 4) Exigență —
rece... pe sub pod — Strigăt la
oră — Plutește pe cer. 5) Te-
ite! — Semnalul de... irezistibilă
tentăție pentru „Domnul Goe”
— Neîntîia — Margini de crîng!
) Loc lîngă calea ferată, amena-
at pentru încărcarea și descăr-
area vagoanelor de mărfuri —
insul — Astăzi — Stație tehnică
e cale ferată. 7) Plase pescărești
— Opresc circulația pe șosea la

lezlegarea jocului „SUBȚIRE” apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) PELICULA — CALC. 2) OPAL — PARDESIE. 3)
LINON — MĂRCATA. 4) EC — TEMERI — NAR. 5) IAC — TUL —
LUA — T. 6) TRAFORAJ — S — RA. 7) — PRET — TAIOSI — 8)
S — AL — PASTRUGA. 9) LATITA — PO — BOC. 10) AC — IOLA
— SITAR. 11) BAT — SORI — FIRE. 12) ARAS — SOSI — LEA. 13)
INEL — MORSĂ — L. 14) P — DIAFAN — T — OA. 15) ARAC —
IT — BASC. 16) RAR — SB — LACTAT. 17) ALAMURI — CHIRA.
18) VI — ITALI — ELIN. 19) ATICA — ATITATI. 20) NEVAS-
TUICA — AN.

TURIȘTI

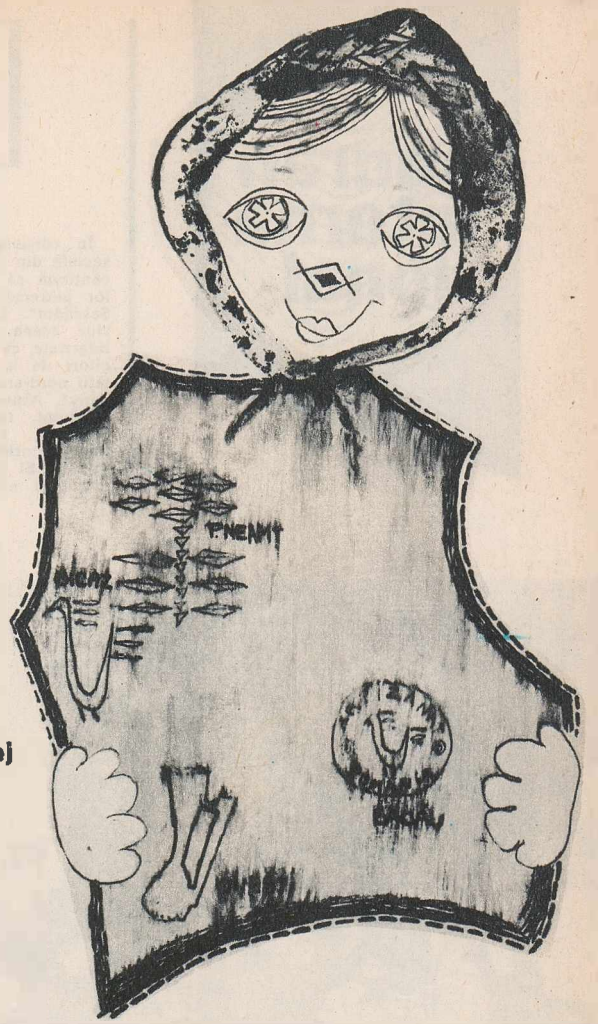
Atunci cînd sînteți
în trecere prin
orașele:

- Bacău,
- Piatra-Neamț,
- Bicz
- Roman,
- Slănic Moldova,
- Orașul
Gheorghe Gheorghiu-Dej

nu uitați
să vizitați

MAGAZINELE
DE ARTĂ
POPULARĂ

bine aprovizionate cu mărfuri de artizanat.

automobiliști!

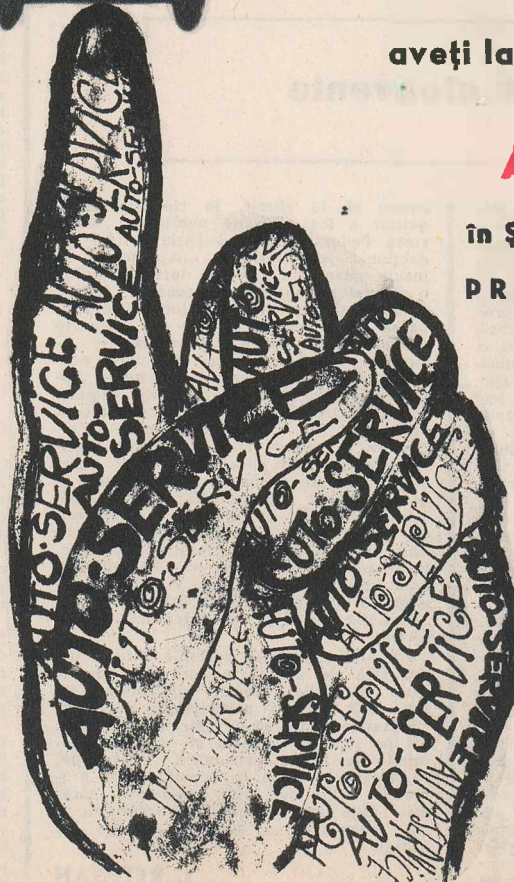
în trecere prin orașul
IAȘI
aveți la dispoziție o unitate
modernă:

AUTO-SERVICE

în Șoseaua Păcurari nr. 94
a cooperativel
PRESTAȚIUNEA-Iași
care execută:

- spălări
- gresări
- revizii și
reparații
curente
- vopsitorie
- precum și
reparații
capitale

Prețuri
convenabile

semnificația unei greve

În comentariile lor despre problemele sociale din Chile, ziarele latino-americane continuă să reflecte ecoul politic al celor petrecute la 11 martie la mina „El Salvador”. Lucrul se oprise la mină în ziua aceea. Era o demonstrație de solidaritate cu greva celor 17 000 de muncitori de la minele de cupru ale societății nord-americane „Braden Copper Company”. Atunci, la 11 martie, clădirea sindicatului, unde avea loc o adunare a minerilor, a fost inconjurate de poliști. Autoritățile declaraseră ilegală greva de la „El Salvador”. Ilegală a fost socotită și adunarea sindicatului. Poliștii

au aruncat o grenadă cu gaze lacrimogene în mijlocul adunării. A urmat o ciocnire între mineri și poliști. 8 mineri au fost ucși, 25 grav răniți. Printre morți era și soția unui miner, mamă a trei copii.

Evenimentele tragice de la „El Salvador” sînt în legătură cu evoluția politicii guvernamentale în acest sector, foarte important, al economiei naționale. Se știe că, în programul său electoral, partidul democrat creștin al lui Eduardo Frei a prezonat un ansamblu de măsuri privind industria cuprifera. Mai tîrziu, în cadrul proiectelor de reforme economice ale guvernului, aceste măsuri au luat forma concretă a „asocierii” statului chilian cu monopolurile nord-americane Kennecott și Anaconda, care încă în urmă cu 30 de ani au dobîndit poziții cheie în extracția de cupru chiliană (650 000 tone pe an). Partidele de stînga din Chile s-au împotrivit soluției guvernamentale în problema cuprului. Ele

s-au pronunțat pentru lichidarea efectivă a dominației monopolurilor străine prin naționalizarea minelor de cupru. Forțele de stînga susțin că formula creștin-democrată a „chilenizării” cuprului oferă monopolurilor americane — în schimbul acțiunilor cedate statului — noi avantaje pentru menținerea pozițiilor acestora în economia țării. Ele constau în lărgirea concesiunilor, reducerea impozitelor și garantarea investițiilor.

Din aceste motive „legea cuprului” a întîmpinat o opoziție mare în Parlamentul chilian și a trebuit să treacă un an de dezbateri în Cameră și Senat pînă a putea fi aprobată.

În faza finală a dezbaterilor parlamentare a izbucnit greva minerilor de la „Braden Copper Company”. Minerii au prezentat revendicări economice, iar respingerea acestora de către compania americană a dat grevei semnificația unui conflict politic între interesele muncitorilor chilieni și cele ale monopolurilor străine. Aceeași semnificație a avut-o și greva de solidaritate de la „El Salvador”, iar după înăbușirea ei de către poliție, greva generală de 48 de ore a minerilor din întreaga țară.

Confruntată cu poziția muncitorilor minerii, legea cuprului — votată imediat după reprimarea grevei — capătă și ea o semnificație. Semnificație contrară însă aceleia pe care o are ridicarea la luptă a minerilor.

E. POP

Răspunzînd invitației guvernului Republicii Socialiste România, ministrul afacerilor externe al Franței, Maurice Couve de Murville, a fost în aceste zile oaspetele țării noastre. Fotografia înfățișează un aspect din timpul vizitei protocolare făcute de ministrul afacerilor externe al Franței, Maurice Couve de Murville, și persoanele care îl însoțesc, ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu.

pentru un principiu...

Pe străzile orașelului belgian Herstal, 3 000 de muncitoare de la „Fabrique Nationale”, aflate în a opta săptămîină de grevă, au demonstrat mai zilele trecute sub lozincile „La muncă egală, salariu egal!”, „Să înceteze exploatarea femeii”. Departate de a fi trecută cu vederea de presa belgiană, această acțiune a muncitoarelor din Herstal — căroră li s-au alăturat de altfel și cele de la ACEC din Liège și de la uzinele „Schreder” din Ans — a constituit subiectul unor ample comentarii și în alte țări vest-europene. Motivul? Iată ce scrie, de pildă, săptămînalul francez Le Nouvel Observateur: „Dacă le întrebați pentru ce fac grevă, ele (muncitoarele de la F.N. — n.n.) răspund: pentru un principiu. Este vorba de principiu: «la muncă egală, salariu egal». Acest principiu nu este respectat nici la Fabrique Nationale, nici în alte întreprinderi belgiene, nici în Franța și nici într-un alt loc din Europa occidentală, ceea ce dă grevei o importanță «europeană»”.

Intr-adevăr, în pofida articolului 119 al Tratatului de la Roma din 1958, articol care consacră principiu „la muncă egală, salariu egal”, diferența dintre salariile muncitorilor bărbați și femei este în Belgia și Olanda de 10-20%, în Franța de 12%, în Germania occidentală de 11% și în Italia pînă la 7%. Și această situație nu o întîlnim doar în țările Pieței comune. Alături de delegații din aceste țări, în Belgia au sosit și reprezentanți ai muncitorilor din Austria, pentru a-și manifesta simpatia cu grevistele de la F.N., precum și pentru a confirma faptul că munca unei femei este plătită mai puțin și în afara hotarelor Belgiei. Iar după cum relatează știrea din Anglia, conducătorii Sindicatelor muncitorilor din industria navală și constructoare de mașini au hotărît recent să intensifice ac-

țiunile în vederea obținerii unei legi în baza căreia femeile care lucrează în întreprinderile din cele două ramuri să aibă salarii egale cu cele ale bărbaților.

Dar — pune întrebarea săptămînalul mai sus-citat — „de ce acceptă ele munca în condiții inegale?” Și conchide: „Răspunsul este că ele nu «acceptă»; 80% din femei muncesc dintr-o necesitate absolută, pentru a se întreține sau pentru a-și întreține familiile. Ele nu acceptă situația, ci sînt constrinse să lucreze în asemenea condiții. Pînă în ziua în care ele declanșează totuși greva, deoarece lucrurile au durat prea mult...”

Muncitoare de la „F.N.” demonstrează.

cifre elocvente

Capitala Statelor Unite a găzduit recent o conferință cu un caracter neobișnuit. Răspunzînd chemării organizației „Campania cetățenească împotriva sărăciei”, aici s-au întrunit reprezentanți ai celor 32 milioane de cetățeni americani care, după cum a recunoscut chiar președintele Johnson, trăiesc în condiții de sărăcie. Pe ordinea de zi a figurat o singură problemă: discutarea așa-numitului plan al guvernului federal de ajutorare a regiunilor înapoiate și de îmbunătățire a condițiilor de trai ale populației de culoare, în rîndurile căreia se înregistrează procentul cel mai ridicat de șomeri și oameni săraci. În fapt a fost examinat eșecul „războiului împotriva sărăciei”.

Sentimentele participanților la această conferință față de administrația americană au reieșit atunci cînd la tribună s-a urcat, pentru a lua cuvîntul, d-l Sargent Shriver, consilierul special al președintelui Johnson pentru organizarea programului de luptă împotriva sărăciei. Aproape fiecare frază rostită de el a suscitat interpelări din partea delegaților. Cînd Shriver s-a referit la „marile progrese” realizate de instituția pe care o conduce, Barbara Taylor, o femeie de culoare din Washington, s-a ridicat de pe scaun și a întrebant: „Spuneți-ne unde se află sărăcii pe care i-ați ajutat? Programele dv. au numai scopul de reclamă. Nu ajutați nici un sărac”. „Țara noastră este bolnavă — a exclamat Helen Blackwell din Mississippi. Auzim numai cuvîntări, dar nu vedem nici un fel de acțiuni”.

Cu aceasta surprizele d-lui Shriver nu

aveau să ia sfîrșit. În rîndurile delegaților a fost difuzată publicația „American Federationist”, al cărui articol redacțional era intitulat „Appalachia — insula mizeriei”. „Pe un teritoriu avînd o suprafață egală cu aceea a Italiei, Austriei și Suediei la un loc — se subliniază în acest articol — 17 milioane de americani trăiesc într-o izolare fizică și într-o cumplită înapoiere economică. Acest teritoriu se numește Appalachia”. De fapt, în această regiune se înregistrează cel mai ridicat procent de șomeri din S.U.A., ca urmare a închiderii a sute de mine de cărbuni considerate ca fiind „neeconomicoase”. Această publicație a inserat și un studiu al economistului Michael Harrington care, referindu-se la eficacitatea programelor de „ajutor” ale administrației, a subliniat că, în ciuda declarațiilor oficiale, în iunie 1965 un număr de 11,5 milioane copii din familiile sărace, 7 milioane de adulți și 3,5 milioane de bătrîni nu au beneficiat, în fapt, de nici un fel de ajutor.

Nu sînt cunoscute reacțiile d-lui Shriver față de modul în care s-au desfășurat lucrările acestei conferințe. Se știe însă că toți participanții au cerut ca Statele Unite să-și revizuiască actuala lor politică în Vietnam și uriașele cheltuieli destinate continuării intervenției în această țară să fie alocate unor programe reale de luptă împotriva sărăciei. Este drept, această poziție nu a mai constituit o surpriză pentru d-l Shriver.

I. RETEGAN

„moartea albă” din vigevano

La aproximativ 30 km de Milano se află micul oraș Vigevano. Chiar în perioada de vîrf a turismului, puțini vizitatori vin aici. Și pe nedrept. Vigevano are o minunată piață — „Piazza Ducale” — construită după planurile cunoscutului artist al Renasterii, Bramante, precum și un dom din secolul al X-lea, cu minunate fresce.

Dar Vigevano are totodată și o importantă industrie. Și dacă turiștii acordă prea puțină atenție acestui oraș, încălțămîntea produsă aici este binecunoscută în Italia și exportată în numeroase țări.

Aproximativ jumătate din numărul locuitorilor orașului (60 000) lucrează în industria de încălțămînt. În afară de cîteva întreprinderi de încălțămînt mai mari — ca Ital-Nord, de pildă, unde lucrează 500 de muncitori și muncitoare — există un mare număr de întreprinderi mici, cu același profil.

Dacă vizitezi unul din micile ateliere și vezi bărbați și femei în timpul acți-

vității lor, nu poți bănui că, aici, undeva „moartea albă” stă la pîndă.

Cu cit oamenii lucrează mai mult, cu aînt venitul lor este mai mare. Iar cu cît toarnă mai mult benzol în masa viscoasă pe care o folosesc la lipit, cu aînt mai repede merge și treaba. Și lucrătorii, pentru a primi un salariu mai mare, toarnă în vase mai mult benzol. Concurența aprigă îi obligă la aceasta dar consecințele sînt tragice. În ultimul timp 14 dintre ei au murit din cauza berzozului. Diagnosticul: leucemie.

După primele cazuri, au venit inspectoarea Vigevano, unde au întreprins cercetări în diferite întreprinderi. În întreprinderile mai mari au și fost luate unele măsuri de protecția muncii. Însă nenunțarea murcitorii continuă să lucreze în micile ateliere unde nu sînt luate asemenea măsuri. Peste tot în aceste ateliere „moartea albă” stă la pîndă.

C. VARVAR.

Un detașament al forțelor patriotice din Guineea „portugheză”.

ziua — sapa noaptea — pușca-mitralieră

Intr-un comunicat al P.A.I.G.C.V. (Partiul African al Independenței din Guineea portugheză și Insulele Capului Verde) se anunță o serie de ciocniri care au avut loc între naționaliștii africani și armata portugheză. Ce se petrece în această posesiune portugheză din Africa, înghețată între Senegal și Guineea și în care soldații lui Salazar se află de fapt într-o situație dificilă?

Practic izolate în marile centre urbane, nișurile de ocupație portugheze sînt acolițe de o forță bine organizată. Acest lucru este recunoscut și într-un reportaj publicat de ziaristul portughez Nuno Faria în oficialul „Diário de Notícias”, care reflectă opiniile personale ale lui Oliveira Salazar. Insistînd asupra faptului că nu există nici o similitudine între fronturile de luptă din Angola și Guineea-Bissau (numele strămoșului lui Guineei „portugheză” — n. t.) și a dezvăluie o serie de realități morate de poporul portughez. Unele din arturile sale sînt demne de reprodus: Forțele armate portugheze aflate în Guineea merită să fie felicitate: dușmanii pe care ele trebuie să-l desființeze este un dușman care să poată fi norat; cei care conduc lupta au stăbilit bine instruiți pentru operațiunile de partizani...; bine înarmați cu mitraliere și pistoale-mitralieră, cu mine și enade, ei nu-și cruță de loc munițiile, ea ce dovedește că dispun de rezerve ricioase; foarte disciplinați, ei dau dovadă de inteligență și spirit de inițiativă: atacă unități numericește superioare decât în cazuri rare, știu să folosească foarte bine avantajele terenului, atunci cînd sînt urmăriți se fac, ca în farmec, nevăzuți”. Faria remarcă asemeni: „Numai Dumnezeu știe cîți indigenii pe care-i vedem lucrînd ogoare nu schimbă în timpul nopții

sapa cu pușca-mitralieră sau n-au ascunsă în cicioabele lor emblema P.A.I.G.C.V.”

De altfel, trebuie să subliniem că, potrivit declarațiilor recente pe care le-a făcut Amílcar Cabral la Londra, peste 350 000 de țărani (jumătate din populația țării) sînt complet eliberați de sub dominația portughezilor.

Mii de țărani de diferite vârste s-au înscris în școli pentru a învăța să scrie și să citească. (Dominația colonială a condamnat 90 la sută din populația țării la analfabetism.) Producția de orez (alimentul de bază) din zonele eliberate este azi cu mult superioară celei obținute pe aceleași terenuri în perioada colonială. Potrivit unui raport al Uniunii naționale a muncitorilor din Guineea, centrală sindicală creată de P.A.I.G.C.V., în perioada 1964-1965 recolta a fost cu 15-20 la sută mai mare. În legătură cu aceste realizări ale țării, Aristides Pereira, membru al Biroului Politic al P.A.I.G.C.V., a declarat: „În zonele eliberate dispunem deja de un embrion de administrație care se sprijină pe comitețele sătești în care activează membri ai partidului. «Magazinele poporului», create de P.A.I.G.C.V., furnizează țărănilor eliberați, printr-un sistem de schimb în natură, produsele de primă necesitate cum ar fi săpun, sare, îmbrăcăminte. Am construit și spitale — unul dintre acestea are o capacitate de 100 de paturi. Principala noastră preocupare este în prezent deschiderea unui nou front de luptă împotriva ocupanților portughezi în Insulele Capului Verde. Procesul de eliberare totală a Guineei zise portugheze și a Insulelor Capului Verde este în plină desfășurare”.

(Din „Revolution Africaine” — Alger)

pacheboturile cerului

Pe citiva timp preocuparea pentru oanele gigant este la ordinea zilei. Companiile aeriene occidentale, aflîndu-se în fața unor proiecte neverificate, nu sînt dispuse — cel puțin cîndă — să lanseze comenzi constructorilor. Pe de altă parte fabricarea stui gen de avioane este iminentă, ales datorită imperativelor militare. Știe că trei mari companii americane ează la construirea unor asemenea rate: „Lockheed” (al cărui tip C-5A intr-o fază avansată), „Boeing” și „Douglas”. Dacă pînă acum fiecare etapă progresului tehnic în acest domeniu s_punea unei creșteri a vitezei km/h prin utilizarea turbopropulsoarelor 800-900 km/h — ca în cazul „Caravel” sau „Boeingului 707” — prin folosirea turboreactoarelor) se pare că vitezele personice scumpe atît transportului mărilor cît și costul călătoriilor. De aceea

Interiorul dintr-un „Boeing 747” (prototip), în care va putea transporta 400 de pasageri.

viitorul avioanelor gigant va fi hotărît nu numai de viteza, ci mai ales de mărimea și tonajul acestor aparate. Un avion care are o capacitate de trei, patru sau cinci ori mai mare ca cele actuale (150-180 de locuri la cvadrareactoare) pune companiilor și autorităților aeroporturilor numeroase și dificile probleme. Una dintre acestea la prima vedere ar putea părea minoră: diminuarea frecvenței meselor. Cum vor putea fi servii 700 de pasageri pe marile rute internaționale? De ce instalații și de cît personal auxiliar va fi nevoie? Pentru moment dificultățile par insolubile și societățile de transport prevăd o scădere a traficului de călători. Totodată, la ora actuală nici chiar marile aeroporturi nu sînt capabile să absoarbă 2-3 asemenea aparate gigant care vor sosi la interval de cîteva minute. Apoi soluționarea circulației din interiorul aparatului (cum e cazul la C-5A care este prevăzută cu trei punți) și evacuarea călătorilor; cum vor putea fi realizate aceste operațiuni cît mai rapid, așa cum cer severele norme de securitate, fără să se risipească prea mult spațiu (scări interioare, uși), fără să se mărească în mod cu totul neeconomic greutatea avionului prin diverse amenajări?

Dar cel puțin pentru actuala etapă gigantismul cedează în fața unor soluții mai rezonabile, cu toate că studiile și cercetările pentru avioanele gigant continuă („Boeing 747”, „Douglas DC-10”, aparate de cursă lungă cu 250-400 de locuri și „Concorde”-ul francez). Experții societăților de transport europene opinează

pentru un birou ultraeconomic, de tipul „Galion”, proiectat de Sud-Aviation, societatea Dassault și British Aircraft Corporation. Acesta urmează să fie operațional în 1972, să aibă 241-269 locuri, o viteză de 800-900 km/h și să coste între 32 și 35 milioane franci. Constructorii prevăd o cadență de fabricație de 3 aparate pe lună și speră să vîndă 250 de exemplare. Pe de altă parte societățile Nord-Aviation, Breguet, Hawker-Siddeley au anunțat un proiect care concurează „Galionul”.

Anul 1972 pare a fi o răspîntie pentru constructorii vest-europeni. Dacă pînă la

această dată aparatele prevăzute nu vor putea fi puse în circulație pe trasee, conducătorii Air France-ului și ai companiei nordice S.A.S. au avertizat că vor fi obligați să cumpere tipul de avion proiectat de Boeing. Zilele acestea și președintele companiei britanice B.O.A.C. a lăsat să se înțeleagă că optează pentru „Boeing 747”, afirmație care dacă va fi pusă în practică va constitui o grea lovitură pentru constructorii avionului supersonic de călători „Concorde”.

I. CORIBAN

umor australian

În momentul cînd primul ministru al Australiei, Holt, se pregătea să părăsească Canberra pentru o călătorie de inspecție a trupelor australiene din Vietnamul de sud (călătorie care se încheie astăzi) la Londra se anunță că lira sterlină a fost încă o dată salvată de la o mare cădere datorită sprijinului primit de peste ocean. Această asociație de fapte nu face parte din categoria anecdotelor care stîrnesc ilaritate prin lipsa totală de sens a componentelor lor. Pentru că îmbrățișarea salvatoare a dolarului provoacă primele senzații de sufocare politicii britanice tocmai la capătul cel mai îndepărtat al Commonwealthului, în Australia, turneul în Vietnamul de sud al premierului Holt fiind o manifestare mai mult decît semnificativă în această privință.

Cunoscut este că în schimbul sprijinirii financiare a lirei, Anglia a contractat o serie de obligații politice față de Statele Unite, printre care figurează aprobarea politicii americane în Vietnamul de sud și menținerea bazelor militare în Asia de sud-est ca puncte de sprijin militare ale politicii americane. Nemușumindu-se însă cu atît și profitînd de slăbiciunea partenerului britanic, Statele Unite au început să acționeze pe aceeași linie în Australia, pătrunzînd nu numai adînc într-o fostă rezervă a politicii externe engleze, dar creînd totodată, prin concesiile obținute din partea Australiei în schimbul ajutorului financiar și militar, surse noi de presiune împotriva acelor aspecte ale politicii engleze care nu corespund telurilor americane în Extremul Orient și Asia de sud-est.

La 19 aprilie primele unități dintr-un nou lot de 4 500 de soldați australieni au plecat în Vietnam. Opoziția laburistă australiană, criticînd cu vehemență acest act, a dezvăluit că el este pur și simplu rezultatul neplăcut al unei tranzacții financiare americano-australiene care jignesc demnitatea poporului. Răspunzînd în numele guvernului la acest atac, premierul adjunct John McEwen, în focul polemicii, nu a făcut decît să alimenteze opinia publică cu noi informații care arată că tranzacția este mult mai cuprinzătoare. El a declarat că „astăzi este necesar ca Australia să recunoască ade-

vărul trist și brutal că ea nu mai poate conta pe puterea scutului britanic”. McEwen a adăugat că poziția guvernului australian „a suferit o reorientare clară în sensul că, în condiții de criză, numai Statele Unite au puterea să-i asigure Australiei protecția decisivă”. Un singur lucru a omis să spună premierul adjunct: cine, în mod concret, amenință atît de grav și urgent Australia, încît să o împingă în îmbrățișarea americană?..

O primă consecință pentru Anglia de pe urma acestei situații a putut fi constatată cu prilejul vizitei la Londra a ministrului de externe australian Hasluck. Anglia dorește de mult, din motive de economie, să transfere baza de la Singapore — care o costă 500 milioane lire anual — pe teritoriul Australiei, unde ar putea avea facilități mai mari, inclusiv contribuția financiară australiană. Statele Unite s-au opus acestui transfer sub motivul că eliminarea bazei de la Singapore ar constitui o lovitură și o sursă de slăbiciune pentru strategia militară americană în Asia de sud-est. În februarie guvernul australian a promis să sprijine dorința engleză, dar acum, după vizita la Londra a ministrului de externe Hasluck, corespondentul militar al ziarului „Times” scria că „din surse autorizate s-a anunțat că guvernul australian nu va facilita nici un fel de plan britanic pentru transferul bazei de la Singapore”. Ce a intervenit din februarie și pînă acum de s-a produs o astfel de schimbare în poziția australiană? Răspunsul cel mai exact poate fi aflat la Washington. Dar pentru un observator atent — și pe malurile Tamisei se găsesc destui — discursul amintit al premierului adjunct McEwen este suficient de lămuritor.

Cum va ieși din această incurcătură ministrul britanic al apărării, Denis Healey, care a contactat în planurile sale de economie pe promisiunile australiene? Va cere poate un nou sprijin financiar american? După cum se vede, asociația de fapte de la început are un sens precis și, cu toate că nu poate fi asemuită vreunei anecdote, situația nu-i cu totul lipsită de umor.

M. LUPU

kirk douglas la bucurești

Legendarul Ulise, aprigul Einar cel Chior, răzvrătitul Dick Dudgeon, halucinatul Vincent van Gogh aveau totuși drept numitor comun o notă de exaltare. Dacă nu l-am fi văzut pe Kirk Douglas, vizitator destins și cordial, la București, s-ar fi putut crede că această trăsătură îl caracterizează personal.

Dar omul acesta nu face parte din categoria vedetelor care își poartă făptura unică și neschimbată din film în film. E pe ecran o prezență zdrobitoare, sistem de acord. Dar nu e o simplă „natură” lăsată să se dezlănțuie pe ecran. Kirk Douglas e mai întîi de toate un actor, un om cu o pregătire profesională multilaterală, rotădată pe scenele Broadwayului înainte de a se afirma în cei douăzeci de ani de carieră cinematografică. Filmele văzute la noi, „Ulise”, „Vikingii”, „Discipolul diavolului”, „Van Gogh”, „Ultimul tren din Gun Hill” sînt numai o parte din producțiile de valoare de care și-a legat numele. El este și unul dintre actorii-vedete ai Hollywoodului ce au promovat în cetatea filmului metoda producției independente care a avut un merit considerabil în procesul de înnoire a cinematografiei americane. Dintre filmele mai importante realizate în dubla calitate de producător și interpret merită semnalate superproducția „Spartacus”, puternicele pamflete anti-războinice „Cărările gloriei”, „Șapte zile în mai” și recentul „Eroii din Telemark”, reeditare a epopeii luptelor de rezistență

din Norvegia ocupată de naziști (pe care am cunoscut-o din filmul „Bătălia pentru apa grea”).

Prezența lui Kirk Douglas în țara noastră va adînci fără îndoială simpatia de care se bucură în rândurile publicului românesc acest viguros și talentat interpret.

A. R.

Kirk Douglas și soția sa pe străzile Capitalei.

Fotografie de AI. BABIC

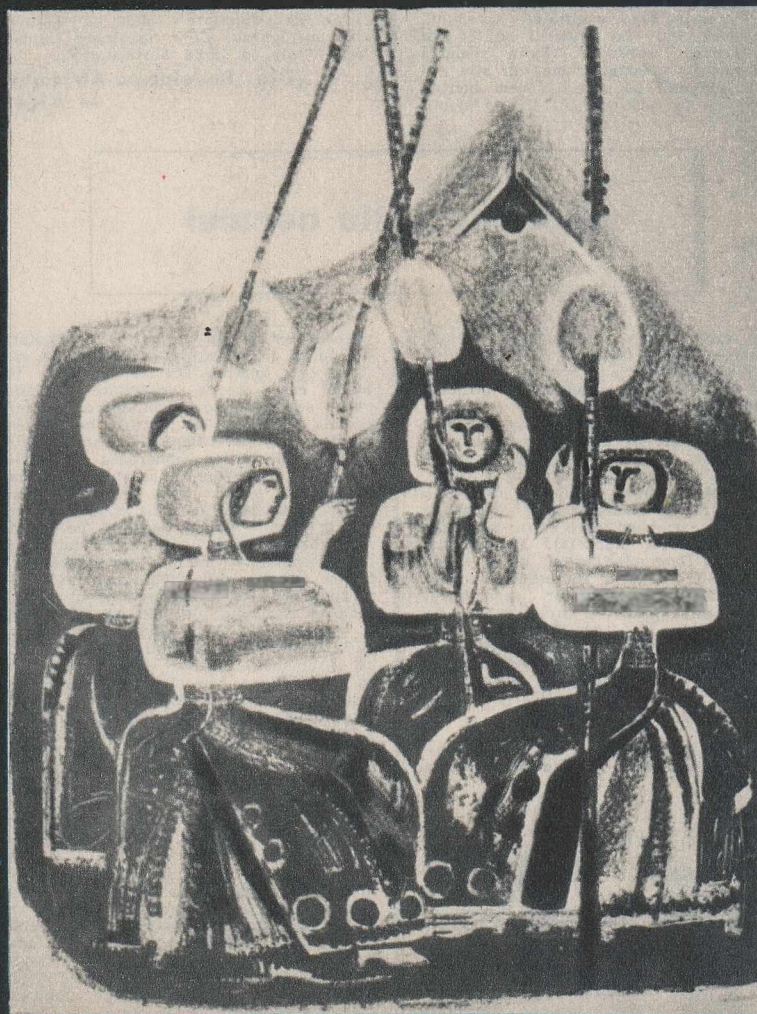
din grafica noastră contemporană

Ioan COTT : Noi giganți (linogravură)

Corneliu BABA : Femeie tăind pîine (desen colorat).

Cornelia DANEȚ : Torcătoarele (lito-
grafie).